

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ
FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ

Institut mezioborových studií Brno

Domácí násilí z pohledu nového trestního zákoníku

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Vedoucí diplomové práce:
PhDr. Alena Plšková

Vypracovala:
Bc. Jana Doležalová

Brno 2012

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Domácí násilí z pohledu nového trestního zákoníku zpracovala samostatně a použila jsem literaturu uvedenou v seznamu použitých pramenů a literatury, který je součástí této diplomové práce.

Elektronická a tištěná verze diplomové práce jsou totožné.

V Brně dne 20. 3. 2012

.....
Bc. Jana Doležalová

Poděkování

Děkuji paní PhDr. Aleně Plškové za velmi užitečnou metodickou pomoc, kterou mi poskytla při zpracování mé diplomové práce.

Bc. Jana Doležalová

OBSAH

Úvod	2
1. Vymezení pojmu domácího násilí	5
1.1 Definice domácího násilí	5
1.2 Znaky domácího násilí	9
1.3 Aktéři domácího násilí – agresor a oběť	11
2. Stalking	18
3. Právní úprava domácího násilí	21
3.1 Zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím	21
3.2 Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník	25
4. Praktická část – výzkum	29
4.1 Stanovení cíle a hypotéz	29
4.2 Způsob provedení a vyhodnocení získaných dat	31
4.3 Výsledky výzkumu	32
Závěr	52
Resumé	55
Anotace	56
Seznam použité literatury	57
Seznam příloh	61

Úvod

Domov, pro většinu z nás, je místem jistoty a bezpečí. Rádi se domů vracíme a prožíváme zde radostné, ale bohužel i smutné chvíle. V partnerském či manželském vztahu jsme schopni a ochotni řešit problémy racionálním způsobem. Ovšem někdy je tomu naopak. Domov se stává místem strachu a nejistoty.

Domácí násilí stále představuje celospolečenský problém. Díky větší medializaci vstupuje tato problematika do povědomí veřejnosti. Zvyšuje se informovanost populace a možnost správně zareagovat v případě setkání s tímto problémem.

Vyskytuje se napříč celou společností – bez rozdílu věku, pohlaví, vzdělání či náboženského vyznání. Dlouhá léta bylo toto téma tabuizované. Až v 90. letech minulého století došlo k pozitivním změnám díky neziskovým organizacím, které pomáhají obětem domácího násilí.

Typické pro domácí násilí je, že se odehrává za „zavřenými dveřmi“, tak aby se o něm nevědělo. Násilník navenek vystupuje zcela normálně. Bez známek agresivního chování. Oběť naopak bagatelizuje projevy domácího násilí. Dostává se do „začarovaného kruhu“, ze kterého si sama nedokáže pomoci.

Obětí se může stát jakýkoli člen rodiny. Nejčastěji se jedná o ženy (více jak 98%), v menším procentu i muže. Nevyhýbá se ani seniorům či rodinným příslušníkům, kteří trpí fyzickým či mentálním postižením a vyžadují celodenní péči rodiny. Nelze opomenout i děti, které se stávají, ve většině případů, přímými svědky násilí.

Na rozdíl od běžné partnerské či manželské hádky, kdy partneři stojí při výměně názorů na stejné úrovni, u domácího násilí jsou role jasně dané – agresor a oběť. Cílem násilníka je získat moc a kontrolu nad obětí.

Domácí násilí má různé podoby. Od nadávek, ponižování, zesměšňování až po fyzické napadání – kopance, facky, škrčení. Zahrnuje ale také i sociální izolaci či znásilňování. Aby bylo domácí násilí považováno za trestný čin, musí splňovat určité podmínky. Nelze považovat za domácí násilí každou hádku či jednu facku.

Od 1.1. 2010 se trestným činem stalo i nebezpečné pronásledování neboli stalking. Pronásledování je jednou z forem domácího násilí. Agresor sleduje oběť, zasílá nevyžádanou korespondenci, sms, e-maily či dárky. Tímto jednáním omezuje oběť v soukromém životě a sociálně izoluje.

Pro oběť je velmi důležité, aby se z násilnického vztahu a prostředí vymanila. Při řešení domácího násilí pomáhá jak Policie České republiky, Městská policie, tak i neziskové organizace, které pomáhají obětem domácího násilí. Právě díky jejich iniciativě došlo k legislativním změnám.

Ve své diplomové práci - „Domácí násilí z pohledu nového trestního zákoníku“ - se zabývám legislativními změnami, které se týkají domácího násilí. Je velmi důležité, aby k těmto změnám docházelo a chránily oběť.

Diplomová práce se skládá z teoretické a praktické části popisující pojem a znaky domácího násilí, psychologii agresora a oběti, stalking. Větší část je věnována právní úpravě domácího násilí. Změny nastaly až na začátku 21. století, a to novelizací trestního zákoníka. Do té doby bylo domácí násilí jen velmi těžko kvalifikovatelné a postižitelné.

V praktické části se věnuji již vlastnímu výzkumu. Cílem bylo zjistit informovanost a orientaci veřejnosti v právní problematice domácího násilí. Je velmi důležité, aby veřejnost byla informována o takto závažném celospolečenském problému jako je domácí násilí. Pouze kvalitně informovaný jedinec se dokáže orientovat v tíživé situaci jako je domácí násilí a účinně jej řešit.

Výzkumu se zúčastnilo 200 respondentů. Základem výzkumu byla dotazníková metoda. Získaná data byla poté vyhodnocena a pro lepší orientaci zpracována do grafického znázornění.

Diplomová práce vychází s nastudované odborné literatury, právních podkladů souvisejících s domácím násilím a konzultací s odborníky.

1. Vymezení pojmu domácího násilí

Domácí násilí (dále jen DN) i v dnešní době představuje nebezpečný celospolečenský problém. Prostupuje všemi vrstvami společnosti. Bez rozdílu pohlaví, vzdělání či náboženského vyznání. Odehrává se za „zavřenými dveřmi“, což znemožňuje tento druh násilí včas odhalit.

Dlouhou dobu bylo DN společností tabuizováno. Přetrvával názor „co se doma upeče, to se také sní“ a bylo nemyslitelné, aby se o něm na veřejnosti hovořilo.

Na začátku 21. století (přesněji rok 2004) se ovšem díky neziskovým organizacím situace změnila. O DN se začalo veřejně mluvit a prostřednictvím masmédií se tato problematika dostávala lidem do povědomí.

V této kapitole popisují definici, formy a znaky domácího násilí. Také jsme zde zahrnula psychologii oběti a agresora (násilníka).

1.1 Definice domácího násilí

Podle platného trestního zákoníku účinného od 1.1. 2010 lze DN definovat jako *„násilné jednání, kterým dochází k nebezpečnému útoku proti životu, zdraví, svobodě nebo lidské důstojnosti, a to v bytě nebo domě společně obývaném násilnou osobou i osobou, proti níž takový útok směřuje.“*¹

1 STRÍLKOVÁ,P., FRYŠTÁK, M., *Iykazání jako prostředek ochrany před domácím násilím*, 1. vyd., Ostrava: Key Publishing, 2009, s. 13

Dále můžeme být DN charakterizováno jako „*jako systematicky se opakující vzorec násilného chování, který se v průběhu času vyskytuje stále častěji a nabývá na intenzitě.*“²

Můžeme hovořit o nejčastěji se vyskytujícím násilí ve společnosti. Za DN nelze považovat občasnou partnerskou či manželskou hádku. DN má přesně stanovené znaky, které musí splňovat, aby byla naplněna skutková podstata tohoto trestného činu (viz podkapitola 1.2).

Obětí se nejčastěji stávají ženy a děti, v menším procentu i muži. Opomíjenou skupinou, které se domácí násilí v posledních letech stále více týká, jsou senioři. Bývají součástí tzv. mezigeneračního násilí. Lze jej definovat jako „*násilí směřující od rodičů k dětem a naopak.*“³

DN má mnoho podob. Od „nevinných“ narážek, urážení či ponižování až po těžké ublížení na zdraví či smrt. Rozlišujeme tyto **formy DN** (dle Špatenkové a Ševčíka):

- **fyzické násilí** – jakékoliv fyzické napadení – od kopanců, škrábání, facek, bití, ohrožování střelnou zbraní, popálení hořícím předmětem (cigaretou) až po ublížení na zdraví či smrt,
- **psychické či emocionální násilí** – zahrnuje ponižování, urážky, obviňování, vyhrožování či jiné jednání ze strany agresora směřující ke „zničení“ sebeúcty a sebedůvěry oběti (např. zničení předmětů, které má oběť ráda),
- **ekonomické násilí** – kontrola finanční situace oběti, zákaz nakupování, používání společných předmětů (např. automobil),
- **sexuální násilí** – nejčastěji zde patří znásilnění či nucení proti vůli oběti k jakýmkoli sexuálním praktikám,

2 HEWSTONE, M., STROLBE, W., *Sociální psychologie*, 1. vyd., Praha: Portál, 2006, s. 376

3 MARVÁNOVÁ-VAROVÁ, B., POKORNÁ, D., TOUFAROVÁ, M., *Partnerské násilí*, 1. vyd., Praha: LINDE, 2008, s. 9

- **sociální násilí** – agresor zakazuje oběti kontakt s rodinou či přáteli až dojde k její sociální izolaci od okolního světa.⁴

Další, často obětí podceňovanou, formou DN je tzv. **stalking** neboli **nebezpečné pronásledování**. Jedná se o nevyžádaný kontakt (přímý či nepřímý) agresora s obětí, dárky či sms. Tomuto specifickému typu násilí se podrobněji věnuji v kapitole 2.

Cílem agresorova chování je získání a udržení moci a kontroly nad obětí (v příloze č.1) uvádím tzv. Duluthský model udržení kontroly a moci nad obětí). Dochází ke kombinacím různých forem DN. Nejčastěji se vyskytuje kombinace psychického a fyzického násilí. Dle výzkumu STEM pro Bílý kruh bezpečí a Philip Morris ČR z roku 2006 „81% obětí domácího násilí opakovaně sděluje, že nejhůř vnímají násilí psychické, jež jeho jiné formy.“⁵

Určit jednoznačně příčinu DN není jednoduché. Existují různé **teorie příčin DN**, které se snaží vysvětlit, proč k násilí v rodině dochází.

Dříve se snažili odborníci popsat příčiny DN pomocí tzv. **jednofaktorových teorií**. Zaměřovaly se pouze na jednu stránku vzniku násilí. Uvedu zde nejrozšířenější:

- biologicko-genetická teorie – popisuje vznik agresivního chování velmi obecně na základě biologicko-genetické predispozice (agrese je dědičná), proto také byla velmi rychle překonána,
- psychologická teorie – zaměřuje se na chování násilníka a oběti, za příčinu DN je zde uváděn alkohol, stres, psychická a psychiatrická onemocnění,
- sociologická a feministická teorie – vychází z postavení muže ve společnosti (patriarchální uspořádání společnosti)⁶

4 ŠEVČÍK,D.,ŠPATENKOVÁ,N., *Domácí násilí*, 1. vyd., Praha: Portál, 2011, s. 47-52

5 STRÍLKOVA,P., FRYŠTÁK, M., *Výzkazání jako prostředek ochrany před domácím násilím*, 1. vyd., Ostrava: Key Publishing, 2009, s. 15

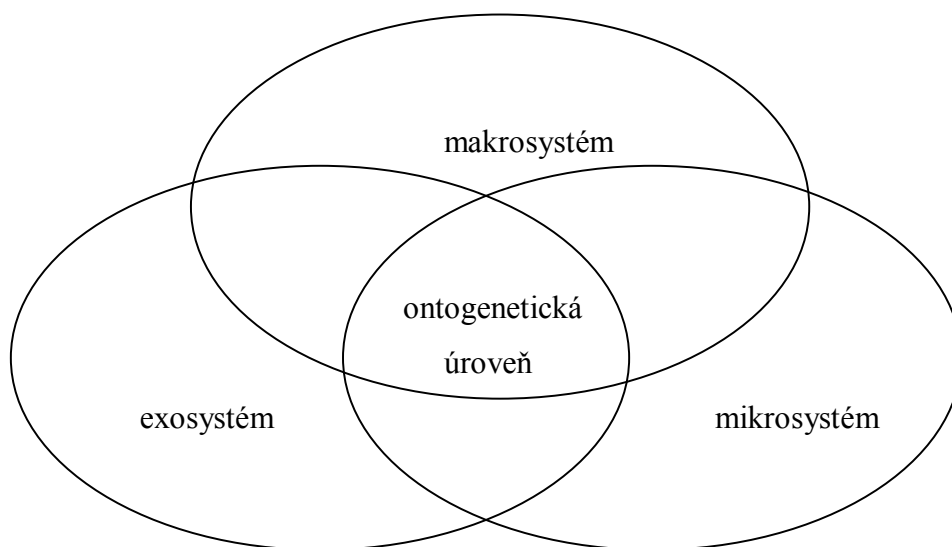
6 ŠEVČÍK,D.,ŠPATENKOVÁ,N., *Domácí násilí*, 1. vyd., Praha: Portál, 2011, s. 33 - 36

Tyto teorie jsou zčásti překonány, neboť nepohlíží na agresi a agresivní chování komplexně. Proto se v dnešní době více uplatňuje tzv. **multifaktoriální přístup (kauzální model D. G. Duttona)**. Popisuje příčiny DN ze 4 rovin:

1. makrosystémová rovina – vychází z postavení muže ve společnosti (vůdčí postavení a hodnoty související s postavením muže ve společnosti),
2. exosystémová rovina – zahrnuje všechny sociální kontakty (mimo rodinu) jedince s okolím,
3. mikrosystémová rovina – patří zde samotná rodina, vztahy mezi členy rodiny,
4. ontogenetická rovina – zabývá se psychikou agresora a oběti.

Roviny se navzájem prolínají (viz obrázek č. 1), a proto tento přístup pohlíží na příčiny DN komplexně. ⁷

Obr. č. 1

Zdroj: ŠEVČÍK,D.,ŠPATENKOVÁ,N., *Domácí násilí*, 1. vyd., Praha: Portál, 2011, s. 36

⁷ ŠEVČÍK,D.,ŠPATENKOVÁ,N., *Domácí násilí*, 1. vyd., Praha: Portál, 2011, s. 36 – 37

1.2 Znaky domácího násilí

Ne každou partnerskou či manželskou hádku lze považovat za projev domácího násilí. Aby situace v rodině byla kvalifikována jako domácí násilí, musí splňovat všechny 4 znaky DN. Tím dojde k naplnění skutkové podstaty **trestného činu týrání osoby žijící ve společném obydlí**.⁸

Expertní skupina Aliance proti domácímu násilí⁹ vytvořila 4 znaky DN:

- opakování a dlouhodobost – nejedná se o jednorázovou hádku, útok,
- eskalace – násilí se stupňuje, od lehčích útoků (nadávky, urážky) až po fyzické napadení,
- přesné rozdělení rolí – agresor (osoba, která násilí páchá) a oběť (osoba, která násilí trpí), role agresora a oběti se nestřídají
- neveřejnost – násilí se odehrává v soukromí.¹⁰

Ludmila Čírtková považuje za stěžejní znak DN **přesné rozdělení rolí** - „*tzv. asymetrie vztahu mezi partnery se projevuje tak, že jeden z aktérů trvale a ve všech incidentech zastává roli ohrožené osoby a druhý pak roli násilné osoby.*“¹¹

Za podstatný znak můžeme brát v úvahu i jeho dlouhodobost. Proces DN může probíhat bez povšimnutí i několik let. Začátky bývají plíživé a nenápadné. Toto znemožňuje oběti správně a rychle identifikovat počínající násilí.

8 *Nový trestní zákoník, trestní řád, přestupky*, C.H.BECK, Praha, 2009, s. 42

9 Jedná se o expertní skupinu, která vznikla 10. října 2002 na základě iniciativy Bílého kruhu bezpečí a Philip Morris ČR a.s. Její úkol je navrhnout a prosazovat legislativní změny týkající se problematiky DN. Největší úspěch je prosazení zákona č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před DN.

10 *Národní akční plán prevence domácího násilí na léta 2011-2014*, [online] . [cit. 14.12.2011] . Dostupný na <http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/vlada-schvalila-narodni-akcni-plan-prevence-domaciho-nasili-na-leta-2011-2014-83245/>

11 ŠEVČÍK,D.,ŠPATENKOVÁ,N., *Domácí násilí*, 1. vyd., Praha: Portál, 2011, s. 38

Dále s průběhem DN souvisí tzv. **cyklus násilí** nebo také spirála násilí. Tvoří dynamiku DN. Skládá se z jednotlivých fází, které na sebe navazují a opakují se:

1. fáze - **stupňování napětí** – pro tuto fázi je charakteristická napjatá atmosféra ve vztahu, agresor používá vůči oběti nadávky, urážky, ponižuje ji; oběť se snaží minimalizovat konflikty, vzrůstá strach z dalšího napadení,
2. fáze - **exploze** – v této fázi dojde ze strany násilníka k přímému fyzickému útoku na oběť,
3. fáze - **líbánky** – agresor se oběti omlouvá za útok, oběť ujišťuje, že se již nic podobného nestane, lituje svého činu, agrese ustává a ve vztahu je období klidu.¹²

Oběť je uvězněna v tomto cyklu násilí. Jelikož se jednotlivé fáze opakují a končí obdobím klidu (fáze líbánek), oběť dostává naivní představu o tom, že útoky přestanou a násilník změní své chování vůči ní. Opak je ovšem pravdou. Agresor ve fázi exploze útoky stupňuje a může fáze může končit až těžkým ublížením na zdraví až smrtí.

12 BUSKOTTE,A., *Z pekla ven – Žena v domácím násilí*, 1. vyd., Brno: Computer Press, s. 64 - 65

1.3 Aktéři domácího násilí – agresor a oběť

V podkapitole popisují psychologii agresora a oběti. Zabývám se typologií násilníků a také se zaměřuji na důsledky DN, které ovlivňují nejen psychiku, ale i fyzickou a sociální stránku oběti a dětí, které bývají velmi často přímými svědky DN.

Agresor

Domácí násilí nepostihuje jen osoby sociálně slabé. Velmi často se objevuje ve vztazích, kde jsou oba partneři minimálně středoškolsky vzdělaní. Platí to také o typologii násilníka.

Mnoho lidí se mylně domnívá, že typickým násilníkem je osoba, která je závislá na alkoholu nebo dalších návykových látek, nevzdělaná a pochází ze sociálně slabé vrstvy. Ovšem opak je pravdou. Úspěšný, společensky oblíbený jedinec může také žít „dvojitý“ život. Ve společnosti se chová jinak, než doma, kde páchá násilí.

Charakterizovat typického násilníka je velmi obtížné. Různí autoři vytvořili různé charakteristiky a typologie násilníků. Popisují násilné osoby z pohledu sociálního statusu, psychiky či jak je samy oběti rozdělily do skupin (surovec, žárlivec, špatný otec, lhář, pán domu,...)¹³

Čírtková uvádí, že „pouze 8% mužů spadá do kategorie chronických domácích násilníků.“¹⁴

Uvedu zde nejznámější typologii násilníků dle Holtzwortha – Munroa a Stuarda (1994), kteří vycházeli z charakteristiky násilí a osobnosti pachatele.

13 <http://www.domacinasili.cz/cz/redakce/nasilne-osoby/zatim-vime-vic-o-ohrozenych-osobach/r108>

14 ŠEVČÍK,D., ŠPATENKOVÁ,N., *Domácí násilí*, 1. vyd., Praha: Portál, 2011, s. 70

Rozdělují pachatele na:

- agresora, který páchá násilí pouze doma – násilí zaměřeno na partnerku/manželku či jiné členy rodiny
- hraniční typ – často trpí úzkostmi, depresemi a je citově labilní,
- agresivní typ – páchá násilí nejen uvnitř rodiny, ale i mimo ni; většinou je pachatelem i jiné trestné činnosti.¹⁵

Výsledky výzkumů, které se zaměřovaly na psychiku pachatele, určily tyto společné vlastnosti násilníků: *„nízké sebevědomí, pocit neschopnosti a nedocenění, víra ve stereotypní rozdělení rolí mužů a žen, sklon vinit ze svých činů jiné, žárlivost, neschopnost vyrovnat se se stresovou situací a nepřipravenost řešit důsledky za své násilné chování.“*¹⁶

Tyto vlastnosti ovšem nelze použít paušálně, neboť se projevují individuálně a s různou intenzitou u každého jedince. Také záleží na sociálním kontextu ve kterém se jedinec nachází a působí na něj.

Společným jmenovatelem všech násilnických osob je **získání moci a kontroly** nad obětí. Aby dosáhl tohoto stavu využívá zejména **manipulací**. Důsledkem manipulace je vyvolání pocitu viny u oběti. Manipulace jsou určitou formou psychického domácího násilí. Lze je též charakterizovat jako *„úmyslné zacházení s druhými lidmi jako věcmi.“*¹⁷

Agresor útočí na důstojnost oběti a na vše, co oběť považuje za důležité (osobní věci, vzhled, rodina). Veškeré jednání pachatele je úmyslné, promyšlené, s cílem destruovat sebeúctu, sebevědomí oběti a izolovat ji od okolí.¹⁸

15 MARVÁNOVÁ-VARGOVÁ, B., POKORNÁ, D., TOUFAROVÁ, M., *Partnerské násilí*, 1.vyd., Praha: LINDE, 2008, s. 9

16 CONWAYOVÁ, H. L., *Domácí násilí*, Praha: Albatros, 2007, 1.vydání, s. 53

17 KLIMEŠ, J., *Partneři a rozchody*, Praha: Portál, 2005, 1. vydání, s. 133

18 AGA-NAZARE, I., *Láska a manipulace*, Praha: Portál, 2003, 1. vydání, s. 103-106

Zahraniční literatura např. uvádí, že v roce 2009 ve městě Philadelphia celkový počet zabití klesl o 23%, ovšem počet zabití v případech domácího násilí stoupl o 67%.¹⁹ Jedná se o extrémní případ, ale poukazuje na závažnost a důležitost řešit problematiku domácího násilí.

Proto je velmi důležité, aby se v rámci komplexního řešení domácího násilí věnovalo sekundárně i terapii pachatele. V zahraničí (Německo, USA, Kanada, Finsko) existují tzv. terapeutické programy pro pachatele DN. Tuto problematiku řeší legislativa jednotlivých zemí. Např. v USA, pokud je pachatel zaměstnán v armádě či je osobou činnou v trestním řízení, ztrácí toto zaměstnání.²⁰

V České republice jsou tyto programy poměrně nové, zavádějí se a realizují v praxi. Je to dáno i situací, kdy lidé nejsou ochotni či se stydí vyhledat odbornou pomoc a řešit tak své partnerské či rodinné problémy.

Pachatel se podrobuje terapeutického programu na základě soudního nařízení či dobrovolně. Zvláště v druhém případě je velmi důležitá motivace pachatele, neboť u dobrovolného vstupu je velké nebezpečí předčasného odchodu z programu.

Násilník musí absolvovat určitý počet hodin v programu. Během něj se seznamuje s psychologií násilného jednání, kontrolou agrese až po resocializaci. Cílem je, aby pachatel získal odpovědnost za své jednání. Pro jakékoliv násilí nepřipadá v úvahu jako omluva alkohol či jiné návykové látky.

V České republice od 1. 4. 2009 existuje Centrum sociálních služeb v Praze, které vzniklo na základě projektu Informačního a poradenského centra VIOLA. Nabízí pomoc jednotlivcům s agresivním chováním.²¹

19 BUZAWA, S. Eve, BUZAWA, G. Carl, STARK, E., *Responding to domestic violence: The integration of criminal justice and human services*, 4. vyd., Thousand Oaks: SAGE Publications, 2011, s. 26

20 NEWMAN, C. Willis, NEWMAN, Esmeralda, *Domestic violence: Causes and cures and anger management*, 1. vyd., Seattle: Creative space, 2010, s. 13

21 MARVÁNOVÁ-VARGOVÁ, B., POKORNÁ, D., TOUFAROVÁ, M., *Partnerské násilí*, 1.vyd., Praha: LINDE, 2008, s. 9

Dále probíhá projekt neziskové organizace PERSEFONA o.s. Zabývající se domácím násilím, **Bezpečné soužití – terapie pachatelů DN**. Odborníci se snaží zavést bezplatný terapeutický program v Jihomoravském kraji.²²

Oběť

Za oběť neboli ohroženou osobu se považuje „*osoba, která je ohrožena nebezpečným útokem proti životu, zdraví anebo svobodě nebo zvláště závažným útokem proti lidské důstojnosti, ze strany násilné osoby.*“²³ Aby žena „*mohla být klasifikována jako týraná, musí pár projít alespoň dvakrát cyklem týrání.*“²⁴

Nejvhodnější obětí je pro agresora osoba, která je „*svědomitá, s nižším sebevědomím a se sklonem k sebeobviňování.*“²⁵ Žena vyhoví požadavkům násilníka a naivně se domnívá, že pokud mu vysvětlí to, co prožívá, pochopí ji. Bohužel se tak nestane a násilí se opakuje.

Landenburgerová – Millsová rozlišuje následující fáze v probíhajícím násilném vztahu:

- připoutání se – charakterizuje ji seznamování, jednotlivé projevy násilí žena přehlíží,
- snášení – násilí se stupňuje, víra, že se vztah a jednání násilníka zlepší,
- osvobození se od násilného vztahu – žena si uvědomuje důsledky pokud setrvá v násilném vztahu,
- uzdravení se – adaptace na novou situaci bez násilí, stabilizace psychiky oběti, začíná žít „nový život“.²⁶

22 <http://www.persefona.cz/projekty.php?page=projekty-bezpecne-souziti-terapie-pachatelu>

23 STŘÍLKOVÁ, P., FRYŠTÁK, M., *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím*, 1. vyd., Ostrava: Key Publishing, 2009, s. 10

24 MARVÁNOVÁ-VARGOVÁ, B., POKORNÁ, D., TOUFAROVÁ, M., *Partnerské násilí*, 1. vyd., Praha: LINDE, 2008, s. 10

25 HUČÍN, J., *Proč mi ubližuješ?*, Psychologie dnes 1/2003, Praha: Portál, s. 11

26 MARVÁNOVÁ-VARGOVÁ, B., POKORNÁ, D., TOUFAROVÁ, M., *Partnerské násilí*, 1. vyd., Praha: LINDE, 2008, s. 50-51

Jakékoliv násilí představuje pro oběť velmi silnou emoční reakci a následné ovlivnění psychiky. Situace je o to horší, jelikož se jedná o známého pachatele a sdílí s obětí společnou domácnost.

Jak se fáze cyklu násilí neustále opakují, u ohrožené osoby dochází ke zkreslenému vnímání reality. Propadá beznaději a bezmoci. Oběť si v tomto stádiu nedokáže již sama pomoci a potřebuje pomoc od okolí.

V souvislosti s touto problematikou vzniká tzv. **syndrom týrané ženy**. Představuje souhrn specifických příznaků, které souvisí s týráním a jeho důsledky na psychiku ohrožené osoby. Cílem agresora je izolovat oběť od okolí, aby nemohla adekvátně reagovat na vzniklou situaci a vyhledat pomoc.

Zahrnuje **naučenou bezmocnost** projevující se ztrátou sebevědomí, sebeúcty a zkresleným vnímáním reality. Vzniká v důsledku týrání blízkou osobou.

V neposlední řadě, zde patří příznaky **posttraumatické stresové poruchy (PTSD)**. Můžeme ji definovat jako *„prodlouženou nebo oddálenou reakci, resp. projevem nedostatečného zpracování závažné traumatické zkušenosti, která se projevuje přetrváváním psychických i somatických potíží.“*²⁷

Zasahuje do oblasti emocí (dlouhotrvající úzkosti, podrážděnost, přecitlivělost, vnitřní tenze), dochází ke změnám v chování (vede k agresivnímu jednání, inaktivitě, nebo sociální izolaci), fyzickým příznakům PTSD (nejčastěji nespavost, bolesti hlavy, břicha) či změnám osobnosti (týká se změn vnímání okolního světa a sebe sama).²⁸

Ke správné diagnostice PTSD slouží právě její typické příznaky:

- existence traumatické situace,
- opakované prožívání traumatické situace,

27 VÁGNEROVÁ, M., *Psychopatologie pro pomáhající profese*, 4. vydání, Praha: Portál, 2008, s. 431

28 VÁGNEROVÁ, M., *Psychopatologie pro pomáhající profese*, 4. vydání, Praha: Portál, 2008, s. 432-436

- oběť se vyhýbá všem podnětům, které souvisí s traumatickou situací,
- přetrvávají příznaky zvýšené aktivační hladiny (poruchy spánku, soustředění, neadekvátní reakce),
- příznaky trvají déle než jeden měsíc. ²⁹

V každém případě má domácí násilí destruktivní účinky na oběť, zejména v oblasti psychiky. U oběti se mohou objevovat také psychosomatická onemocnění (bolesti hlavy, nespavost, žaludeční vředy).

Důvodem, proč oběť od násilníka neodejde je i fakt, že chce udržet rodinu pohromadě. Stydí se za vzniklou situaci v rodině a většinou bývá i na násilníkovi finančně závislá. Oběť se stará o děti, které jsou v 90% případů svědky DN. Každodenní vystavování dítěte násilí může negativně ovlivnit jeho psychosociální vývoj. WHO (Světová zdravotnická organizace) považuje situaci, kdy je dítě svědkem DN jako jeho psychické týrání, neboť trpí stejnými psychickými příznaky jako dítě s CAN (syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte). ³⁰

Pokud se dítě stane též obětí DN, vzniká u něj tzv. **syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte** (Child Abuse and Neglect Syndrom = CAN). Lze jej charakterizovat jako „*poškození tělesného, duševního i společenského stavu a vývoje dítěte, které vznikne v důsledku jakéhokoli nenáhodného jednání rodičů nebo jiné dospělé osoby.*“ ³¹

Dítě je vystaveno neustálému stresu, strachu a nechápe situaci, která probíhá mezi rodiči, které oba miluje. Trpí nočními můrami, děsy, pomočováním, mají strach z napadení a mohou regredovat do předchozího vývojového období. Dítě v této fázi potřebuje péči psychologa či psychiatra. Do budoucna lze totiž očekávat, že dítě může přebírat vzory chování od svých rodičů. A to buď chování oběti, nebo agresora.

29 ČÍRTKOVÁ, L., *Forenzní psychologie*, 1. vydání, Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.135

30 Zpravodaj ROSA, 1/ 2009, s. 1

31 VÁGNEROVÁ, M., *Psychopatologie pro pomáhající profese*, 4. vydání, Praha: Portál, 2008, s. 593

I po rozvodu nemusí v rodině nastat klid. Agresor využívá dítě jako prostředníka k neustálé kontrole a udržení moci nad obětí. Vystává zde otázka, zda je vhodné a správné rozhodnutí soudu o svěření dítěte do střídavé péče.

2. Stalking

Stalking neboli nebezpečné pronásledování bylo dlouhou dobu opomíjeným a přehlíženým druhem násilí. Stalking lze obecně definovat jako „*úmyslné a systematické porušování osobní svobody jiného.*“³²

Stalking většinou následuje, v případě domácího násilí, v období, kdy oběť ukončila násilnický vztah. Oběť je v této souvislosti pronásledována svým bývalým manželem či přítelem.

Cílem násilníka je opět udržet kontrolu a moc nad obětí. Svým jednáním, které následně blíže popíši, vyvolává u oběti neustálý strach a úzkost. V konečné fázi ji může izolovat od jejího okolí. Obecně má stalking destruktivní dopad na oběť, neboť stalker zasahuje do jejích základních práv a svobod.

Chování stalkerů je individuální, záleží na jejich možnostech a podmínkách. Nejčastěji se projevuje :

- zasíláním nevyžádané pošty, SMS, e-mailů, dárků,
- sledováním, pozorováním (v místě bydliště či zaměstnání),
- likvidace předmětů oběti,
- poškozování oběti šířením nepravdivých zpráv na internetu či veřejnosti.

Podle průzkumu Douglase a Duttona z roku 2001 vyšlo najevo, že 50% stalkerů vyhrožuje fyzickým násilím a 30% - 40% stalkerů je doopravdy realizuje.³³

32 www.bkb.cz/pomoc-obetem/trestne-ciny/nebezpecne-pronasledovani/

33 MARVÁNOVÁ-VARGOVÁ, B., POKORNÁ, D., TOUFAROVÁ, M., *Partnerské násilí*, 1.vyd., Praha: LINDE, 2008, s. 53

Hlavním znakem stalkingu je „*obsesivní fixace známého nebo neznámého pachatele na určitou osobu, kterou pak obtěžuje systematicky a úporně nevyžádanou a nechtěnou pozorností.*“³⁴

V České republice zatím neexistují výzkumy, které by monitorovaly výskyt stalkingu. V USA proběhla v roce 2009 srovnávací studie Národního institutu spravedlnosti ze které vyplývá, že 11% obětí bylo pronásledováno déle než 5 let.³⁵

I v případě stalkingu neexistuje typický pachatel. „*U pronásledovatelů bývá často diagnostikována porucha osobnosti, zejména asociální a narcistická, poruchová seberegulace, impulzivita až explozivita. Nejedná se u nich o duševní onemocnění. Někdy vzniká nebezpečí, že působí na nezaangažované osoby jako ti, co mají starosti, zájem, strach o druhé, a že nebývají vnímáni jako nebezpeční pachatelé.*“³⁶

Stejně jako u všech druhů domácího násilí, i stalking má zejména destruktivní dopad na psychiku oběti. Od posttraumatické stresové poruchy až po tzv. psychosomatická onemocnění. Vznikají v důsledku působení dlouhodobého stresu a mezi nejčastější příznaky patří bolesti hlavy, zad, žaludeční vředy, zvýšená únava a zvýšený krevní tlak.

„*Dalším důsledkem stalkingu je bezpochyby to, že jsou jeho bývalé oběti neschopné navazovat kontakty. Mnohé z nich se cítí ohroženy dokonce do té míry, že se opravdu neodvážejí ani vyjít z domu, jezdit hromadnou dopravou a podobně. A protože mají strach, že se s pachatelem opět někde setkají, vzdávají se i svých koníčků a jiných aktivit mimo domov.*“³⁷ Toto vede k již zmíněné sociální izolaci.

34 ČÍRTKOVÁ, L., *Forenzní psychologie*, 1. vydání, Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. 225

35 Zpravodaj ROSA, 1/2009, s. 1

36 Zpravodaj ROSA, 1/2009, s. 7

37 TŮMOVÁ, Š., *Stalking-stalkerství – nová forma psychického teroru*, Kriminologický sborník č. 3/2005, s. 43

I když bylo nebezpečné pronásledování velmi dlouhou dobu opomíjeným druhem násilí, od 1.1. 2010 nabyt účinnosti nový trestní zákoník (zákon č. 40/2009), ve kterém je již vymezena skutková podstata tohoto trestného činu.

V trestním zákoníku **nebezpečné pronásledování** nalezneme pod § 354 a je definováno takto:

„(1) *Kdo jiného dlouhodobě pronásleduje tím, že*

- a) vyhrožuje ublížením na zdraví nebo jinou újmu jemu nebo jeho osobám blízkým,*
- b) vyhledává jeho osobní blízkost nebo jej sleduje,*
- c) vytrvale jej prostřednictvím prostředků elektronických komunikací, písemně nebo jinak kontaktuje,*
- d) omezuje jej v jeho obvyklém způsobu života, nebo*
- e) zneužije jeho osobních údajů za účelem získání osobního nebo jiného kontaktu, a toto jednání je způsobilé vzbudit v něm důvodnou obavu o jeho život nebo zdraví nebo o život a zdraví osob jemu blízkých, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti.*

(2) *Odnětím svobody na šest měsíců až tři roky bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1*

- a) vůči dítěti nebo těhotné žen*
- b) se zbraní, nebo*
- c) nejméně se dvěma osobami. “³⁸*

Podle dosavadních statistik, které proběhly ve dnech od 1.1. do 30.6. 2011, bylo spácháno celkem 339 trestných činů nebezpečného pronásledování. Např. nejvíce případů se odehrálo v Praze (67 případů), nejméně pak v Královéhradeckém kraji (9 případů). Nejčastějším pachatelem stalkingu, dle statistik, je bývalá manželka či partnerka (ve 135 případech) a až poté následuje bývalý manžel či partner.³⁹

38 *Sbírka zákonů České republiky*, 40. zákon trestní zákoník, částka 11, ročník 2009, s. 436

39 <http://www.mvcr.cz/clanek/ministerstvo-vnitra-usporadalo-konferenci-o-stalkingu.aspx>

3. Právní úprava domácího násilí

V České republice se do konce roku 2006 problematika domácího násilí nikterak výrazně neřešila. V této kapitole se budu zabývat zejména zákonem č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím, který nabyl účinnosti 1.1.2007 a trestním zákoníkem (zákon č. 40/2009 Sb.) účinným od 1.1. 2010.

3.1 Zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím

Zákon vznikl na základě návrhu expertní skupiny Aliance proti domácímu násilí. 31. 3. 2006 byl zákon podepsán prezidentem republiky a 1.1. 2007 nabyl účinnosti.⁴⁰ Nejedná se o samostatný speciální zákon, který řeší domácí násilí, ale tento zákon novelizuje některé zákony a tvoří tzv 3 pilíře . Jedná se zejména o změny v zákoně o Policii České republiky, která zavádí tzv. institut vykázaní, dále dochází ke změnám v občanském soudním řádu (existence předběžného opatření) a v zákoně o sociálním zabezpečení (vznikají intervenční centra).

1. pilíř tvoří novelizace zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky (dále PČR), která nabyla účinnost 1.1. 2009 nově upravuje **instit ut vykázaní** - § 44 - § 47 - „*Oprávnění vykázat z bytu nebo domu i z jeho bezprostředního okolí*“⁴¹. Před novelizací bylo vykázaní upraveno v zákoně č. 283/1991 Sb., o PČR, v § 21a - § 21d - „*Oprávnění rozhodnout o vykázaní ze společného obydlí a zákazu vstupu do něj*“.

40 <http://www.bkb.cz/aktuality/n144-zakon-na-ochranu-pred-domacim-nasilim/>

41 Zákon o policii České republiky, [online]. Dostupný na: <http://www.policie.cz/clanek/novy-zakon-o-policii-cr.aspx>

Před novelizací musel policista rozhodovat o vykázání prostřednictvím správního řízení, ale od 1.1. 2009 se jedná o tzv. faktický úkon, který má preventivní charakter, aby nedocházelo k opakovanému napadání oběti. Policista je kvalitně proškolen v problematice domácího násilí.

Policista rozhoduje o vykázání násilné osoby přímo na místě. „*Vykázat osobu je oprávněn příslušník policie služebně zařazený ve službě kriminální policie a vyšetřování nebo službě pořádkové policie, služebně zařazený na obvodním (místním) oddělení policie, pokud byl k posuzování incidentů řádně proškolen.*“⁴² Činí tak na základě informací (opakované napadání oběti) a důkazů, které získá. Aby policista lépe vyhodnotil celou situaci, může použít metodu SARA DN (Spousal Assault Risk Assessment). Jedná se o dotazník (15 strukturovaných otázek) zaměřený jak na oběť, tak i na agresora. Ze získaných odpovědí posoudí rizikovost situace a adekvátně zakročí.⁴³ Rozhodnutí o vykázání není závislé na souhlasu oběti.

Vykázání trvá 10 dnů. Policista poučí násilníka (pokud je přítomen) i oběť a oproti podpisu předá násilníkovi písemné potvrzení o vykázání. K vykázání může dojít i bez přítomnosti agresora. Poté policista poučí oběť i násilníka o jeho právech a povinnostech a sdělí, kde se bude nacházet kopie úředního záznamu o vykázání.

Mezi povinnosti vykázané osoby patří neprodleně opustit a nevstupovat do prostoru, který je vymezen policistou v potvrzení o vykázání, nesmí navazovat kontakt s obětí a předat policistovi všechny klíče od společného obydlí.

Na druhou stranu má tato osoba i svá práva např. vzít si s sebou veškeré osobní doklady, cennosti a potřeby, věci potřebné k výkonu povolání (pouze v přítomnosti policisty) či vyzvednout si kopii záznamu o vykázání na PČR.

42 Závazný pokyn policejního prezidenta č. 166, [online] . [cit. 14.12. 2011]. Dostupný na: www.policie.cz/soubor/zppp-o-vykazani-166-2009-rtf.aspx

43 <http://www.donalinka.cz/nova-praxe/metoda-sara-dn/>

Jestliže vznesou vykázaná osoba námitky proti vykázaní, jsou zapsány policistou do záznamu o vykázaní. Ty jsou poté předány bez zbytečného odkladu příslušnému krajskému ředitelství. Do 3 dnů ode dne převzetí potvrzení o vykázaní může také vykázaná osoba podat námitky písemně na příslušném ředitelství.

Délku vykázaní lze prodloužit v předběžném opatření na žádost oběti na 1 měsíc. Ve výjimečných případech až na 1 rok. O tomto poučí policista oběť. Ten také informuje násilníka o možnosti přechodného ubytování a zjistí si jeho korespondenční adresu. Do 3 dnů si policista ověřuje dodržování vykázaní. Jestliže dojde k jeho porušení, posuzuje se tato situace jako maření úředního rozhodnutí (§ 171 trestního zákoníku).

V průběhu 24 hodin policista kontaktuje příslušný soud, intervenční centrum či orgán sociálně-právní ochrany dětí (v případě nezletilých dětí) zasláním kopie úředního záznamu o vykázaní. Soud na základě tohoto záznamu vydává předběžné opatření.⁴⁴

Jen pro srovnání, od roku 2007, kdy je v praxi realizován institut vykázaní, bylo v tomto roce vykázáno 862 násilných osob (nejvíce Moravskoslezský, nejméně Plzeňský kraj). V roce 2011 bylo vykázáno již 1288 agresorů. Na těchto výsledcích je jasně vidět, že oběti jsou lépe informované a nebojí se svou vážnou situaci řešit.

2. pilíř představuje **vznik intervenčních center (dále IC)** na základě zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, zejména § 60a. Poskytují odbornou psychologickou, právní a sociální pomoc obětem domácího násilí. Dále nabízejí poradenskou službu nejen ohroženým osobám, ale i jejich rodinným příslušníkům či dalším osobám potenciálně ohrožených DN.

44 STŘÍLKOVÁ, P., FRYŠTÁK, M., *Vykázaní jako prostředek ochrany před domácím násilím*, 1. vyd., Ostrava: Key Publishing, 2009, s. 42 - 44

Primárně je však intervenční centrum určeno obětem domácího násilí, které vyžadují akutní pomoc. IC je povinno kontaktovat oběť nejpozději do 48 hodin od oznámení Policie ČR. Kromě již zvýšeného výčtu služeb, mohou oběti, kterým hrozí bezprostřední ohrožení a potřebují ubytování v rámci řešení DN, využívat tzv. krizových lůžek, a to na dobu nejdéle 7 dnů.⁴⁵

Významnou součástí poskytované služby IC dle § 60a, odst. 4 „*je zajištění spolupráce a vzájemné informovanosti mezi intervenčními centry, poskytovateli jiných sociálních služeb, orgány sociálně-právní ochrany dětí, obcemi, útvary Policie České republiky a obecní policie, jakož i ostatními orgány veřejné správy.*“⁴⁶ IC je tak součástí interdisciplinární spolupráce, která zajišťuje komplexně individuální pomoc a péči obětem domácího násilí. Veškeré služby jsou anonymní a bezplatné.

Intervenčních center v České republice je celkem 15. V každém krajském městě má sídlo IC. Pouze Moravskoslezský kraj má 2 IC (Ostrava, Havířov).

Poslední tzv. **3. pilíř** tvoří změna **občansko soudního řádu** – zákon č. 99/1963 Sb. - § 76b, ve kterém dochází ke změně vydávání předběžného opatření soudem. Lze násilníkovi soudně nařídit vykázaní ze společně obývaného domu, bytu či jeho bezprostředního okolí a také zákaz styku s ohroženou osobou.

Návrh na předběžné opatření musí mít tyto náležitosti: jméno, příjmení, adresy účastníků, oběť popíše rozhodné skutečnosti (veškeré informace o vztahu s agresorem, projevy násilí, popř. závislosti násilníka), jaký má násilí vliv na její fyzický a psycho-sociální stav, zda jsou atakům přítomny děti (vliv negativního působení násilí na děti). Lze též popsat, jak oběť řešila vzniklou situaci s agresorem a velmi vhodné je přiložení veškeré dokumentace týkající se domácího násilí (lékařské zprávy, záznamy Policie ČR, atd.)

45 <http://www.ic-brno.cz/pobyty-na-krizovem-luzku>

46 Zákon o sociálních službách č. 108/2006 Sb., [online]. [cit. 15. 12.2011] . Dostupný na: <http://www.uplnezni.cz/zakon/108-2006-sb-o-socialnich-sluzbach/>

Žádost o předběžné opatření podává ohrožená osoba. Opatření trvá 1 měsíc, lze jej však soudně prodloužit opět na návrh oběti.

Rozhodnutí o nařízení předběžného opatření je vykonatelné vyhlášením. Pokud není vyhlášeno, je vykonatelné, dnem vydání.⁴⁷

3.2 Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Nový trestní zákoník nabyl účinnosti dne 1.1. 2010. Došlo k přepracování pořadí jednotlivých hlav, částí a oddílů zvláštní části podle důležitosti chráněných zájmů (nejvýše stojí trestné činy proti životu a zdraví, svobodě a právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství, dále pak trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti a trestné činy proti rodině a dětem). Dále došlo k zpřísnění trestů za závažné trestné činy a byly zavedeny skutkové podstaty nových trestných činů (zejména zabití, nebezpečné pronásledování).

Trestní zákoník také nově rozděluje trestné činy na přečiny, zločiny a zvlášť závažné zločiny. **Přečiny** trestní zákoník definuje jako „*všechny nedbalostní trestné činy a ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let.* **Zločiny** jsou všechny trestné činy, které nejsou podle trestního zákona přečiny; **zvlášť závažné zločiny** jsou ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně deset let.“⁴⁸

Dříve platil trestní zákoník č. 140/1961 Sb., který již neodpovídal potřebám dnešní moderní demokratické společnosti. Po jeho novelizaci (provedený zákonem č. 91/2004 Sb.) 1. 6. 2004 vznikla skutková podstata nového trestného činu - „§ 215 a – *Týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě.*

47 ŠEVČÍK,D., ŠPATENKOVÁ,N., *Domácí násilí*, 1. vyd., Praha: Portál, 2011, s. 136 - 140

48 *Nový trestní zákoník, trestní řád, přestupky*, C.H.BECK, Praha, 2009, s. 4

- (1) *Kdo týrá osobu blízkou nebo jinou osobu žijící s ním ve společně obývaném bytě nebo domě, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta.*
- (2) *Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,*
 - a) *spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 zvláště surovým způsobem nebo na více osobách, nebo*
 - b) *pokračuje-li v páchání takového činu po delší dobu.*“⁴⁹

Před touto změnou se problematika domácího násilí řešila podle skutkových podstat trestných činů jako např. § 196 a § 197 násilí proti skupině nebo jednotlivci, § 219 vražda, § 221 ublížení na zdraví, § 231 omezování osobní svobody, § 235 vydírání, § 241 znásilnění atd.

O trestný čin se jednalo pouze tehdy, jestliže ohrožená osoba utrpěla během napadení poranění, která vyžadovala pracovní neschopnost minimálně 7 dnů. Většinou se tak nestalo, neboť zranění nebyla tak vážná.

Pokud pachatel nesplní skutkovou podstatu trestného činu domácího násilí či jiných trestných činů (ublížení na zdraví, vražda, ...), je toto jednání kvalifikováno jako přešůpek proti občanskému soužití (zákon č. 200/1990 Sb., zákon o přešůpcích - §49).

Přešůpek se projednává na návrh poškozeného. Návrh musí osoba podat u příslušného správního orgánu a to do 3 měsíců od doby, kdy se o přešůpku dozvěděla. Tato doba také platí, kdy policejní orgán postoupil oznámení o spáchaném přešůpku tomuto správnímu orgánu.⁵⁰

49 <http://www.koordona.cz/domaci-nasili/legislativa/35-pusobeni-policie-ve-vecech-domaciho-nasili.html>

50 <http://www.koordona.cz/domaci-nasili/legislativa/30-prestupky-kterych-se-muze-dopustit-pachatel-domaciho-nasili.html>

Nový trestní zákoník definuje domácí násilí v „**§ 199 - Týrání osoby žijící ve společném obydlí**

- (1) *Kdo týrá osobu blízkou nebo jinou osobu žijící s ním ve společném obydlí, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až na čtyři léta.*
- (2) *Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,*
 - a) *spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 zvláště surovým nebo trýznivým způsobem,*
 - b) *způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví,*
 - c) *spáchá-li takový čin nejméně na dvou osobách, nebo*
 - d) *páchá-li takový čin po delší dobu.*
- (3) *Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1*
 - a) *těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob, nebo*
 - b) *smrt.*“⁵¹

Společným obydlím se zde rozumí prostory sloužící pro bydlení - byt, dům, chaty, hotel, VŠ koleje, ubytovny. Nezohledňuje se zde vlastnictví nemovitosti.

Velmi důležitým mezníkem je zavedení skutkové podstaty trestného činu tzv. nebezpečného pronásledování nebo stalking - § 354.

- „(1) *Kdo jiného dlouhodobě pronásleduje tím, že*
- a) *vyhrožuje ublížením na zdraví nebo jinou újmu jemu nebo jeho osobám blízkým,*
 - b) *vyhledává jeho osobní blízkost nebo jej sleduje,*
 - c) *vytrvale jej prostřednictvím prostředků elektronických komunikací, písemně nebo jinak kontaktuje,*
 - d) *omezuje jej v jeho obvyklém způsobu života, nebo*

51 *Nový trestní zákoník, trestní řád, přestupky*, C.H.BECK, Praha, 2009, s. 42

e) zneužije jeho osobních údajů za účelem získání osobního nebo jiného kontaktu, a toto jednání je způsobilé vzbudit v něm důvodnou obavu o jeho život nebo zdraví nebo o život a zdraví osob jemu blízkých, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři roky bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

- a) vůči dítěti nebo těhotné ženě,*
- b) se zbraní, nebo*
- c) nejméně se dvěma osobami. “⁵²*

Jedná se o specifický a opomíjený druh domácího násilí, které pokračuje po rozchodu či rozvodu. Jak jsem již popsala v kapitole č. 2, jedná se o nevyžádaný kontakt agresora s obětí (fyzický kontakt, sms, dárky, dopisy, sledování).

Legislativní změny iniciovaly většinou neziskové organizace, které se problematikou a pomocí obětí domácího násilí zabývají. Je velmi dobře, že k těmto změnám došlo. Vznikl komplex právních norem, který umožňuje účinnou obranu proti násilí v rodině.

Každý má právo na svobodu, soukromí a důstojné zacházení. To je každému občanovi České republiky deklarováno v Ústavě a Listině základních práv a svobod. Agresor tyto práva a svobody hrubě porušuje. Proto musí stát svou stávající legislativou zasáhnout a poskytnout ohrožené osobě kvalifikovanou pomoc.

V dnešní době se tak již děje a svědčí o tom i stále se zvyšující počet vykázaní násilné osoby. Oběti jsou informovány a vědí kam se mohou obrátit o pomoc. Společnost by neměla být tolerantní vůči žádnému projevu násilí a to lze docílit pouze kvalitní informovaností.

⁵² *Nový trestní zákoník, trestní řád, přestupky*, C.H.BECK, Praha, 2009, s. 42

4. Praktická část – výzkum

4.1 Stanovení cíle a hypotéz

V diplomové práci se věnuji velmi závažnému celospolečenskému problému – domácímu násilí. Svými důsledky zasahuje nejen do základních lidských práv a svobod oběti, ale ovlivňuje i její fyzickou a psychosociální stránku. Totéž platí pro děti, které většinou bývají svědky násilí.

Jako **cíl** diplomové práce jsem zvolila, **zjistit právní povědomí problematiky domácího násilí**. Domnívám se, že je velmi důležité, aby veřejnost nebyla lhostejná k jakýmkoli projevům násilí. Toho lze docílit pouze kvalitní a včasnou informovaností.

Na základě cíle jsem stanovila tyto hypotézy:

- **H1 – Předpokládám, že respondenti mají všeobecné právní povědomí o problematice domácího násilí.**

H1 vychází z předpokladu, že veřejnost bude dostatečně informována o základních změnách týkající se legislativy domácího násilí. K informovanosti zejména přispívá medializace domácího násilí. Záleží také na zájmu jednotlivce o tuto problematiku.

- **H2 – Předpokládám, že respondenti nemají dostatečné informace o institutu vykázání.**

H2 vychází z předpokladu, že respondenti budou mít všeobecné znalosti o domácím násilím, ale nebudou mít hlubší informace o institutu vykázání, který se poprvé aplikoval do praxe 1.1. 2007. Od 1.1. 2009 došlo k úpravě institutu vykázání.

- **H3 – Předpokládám, že respondenti nemají dostatečné informace o činnostech intervenčních center.**

H3 vycházím z předpokladu, stejně jako u H2, že respondenti nebudou mít hlubší informace o činnosti intervenčních center.

4.2 Způsob provedení a vyhodnocení získaných dat

Pro sběr dat k diplomové práci jsem zvolila dotazníkovou metodu. Jedná se o metodu, která umožňuje poměrně rychle získat velký počet výpovědí.

Dotazníkové šetření probíhalo od ledna do poloviny února ve městech Otrokovice, Zlín a Brno. Celkový počet činí 200 respondentů. Samotnému dotazníkovému šetření předcházela tzv. pilotáž, které se zúčastnilo 40 dotazovaných. Pilotáž sloužila k ověření vhodnosti a správné formulaci kladených otázek.

Dotazník tvoří 16 uzavřených otázek. Respondenti měli na výběr z 5 nabízených možností (ano, spíše ano, ne, spíše ne, nevím). První dvě otázky zajišťují identifikaci respondenta – věk a pohlaví (tzv. tvrdá data). Dále pak otázky č. 3 – 16 zjišťují informovanost respondentů, především o pojmech a právním řešení problematiky domácího řešení.

Otázky jsou rozděleny do bloků: 1. blok – otázky č. 3 - 7 – zjišťuje všeobecné poznatky o legislativě domácího násilí, 2. blok – otázky č. 8 (8a, 8b, 8c) a 9 – zjišťuje informovanost respondentů o institutu vykázaní, 3. blok – otázky č. 10 – 14 – zjišťuje znalosti o činnosti intervenčních center. Dále otázky č. 14 a 15 se věnuje stalkingu. Otázka č. 16 zjišťuje, zda se respondenti domnívají, že je veřejnost dostatečně informována o domácím násilí.

Poté byla získaná data graficky znázorněna. Graf znázorňuje procentuální četnost jednotlivých odpovědí. Nad grafem umístěná tabulka vyjadřuje četnost jednotlivých odpovědí v procentech a počet respondentů, kteří vybrali danou alternativu.

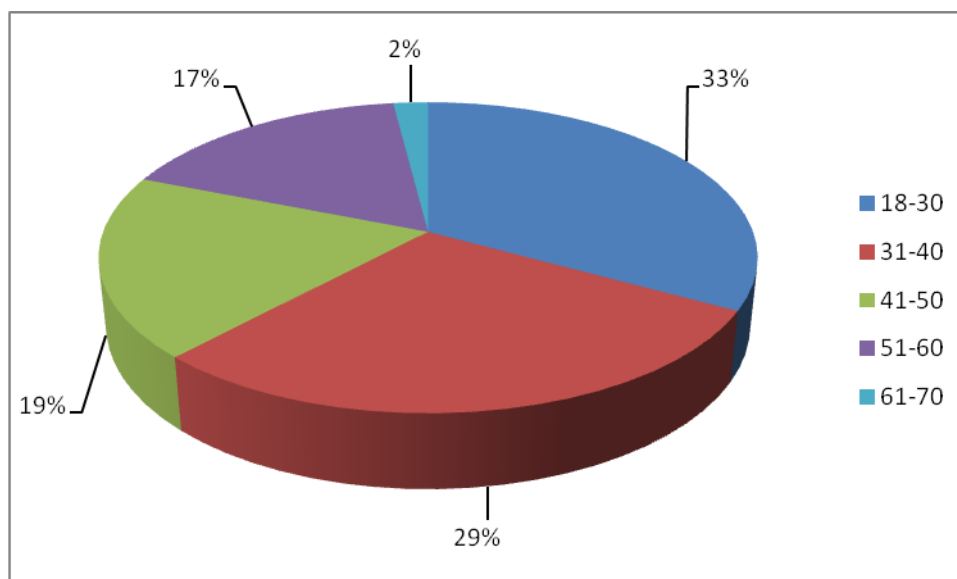
4.3 Výsledky výzkumu

Otázka č. 1 - Věk

Tab.č. 1

věková skupina	procentuální vyjádření / počet respondentů
18 – 30	33 % (66)
31 – 40	29 % (57)
41 – 50	19 % (19)
51 – 60	17 % (17)
61 – 70	2 % (4)

Graf č. 1

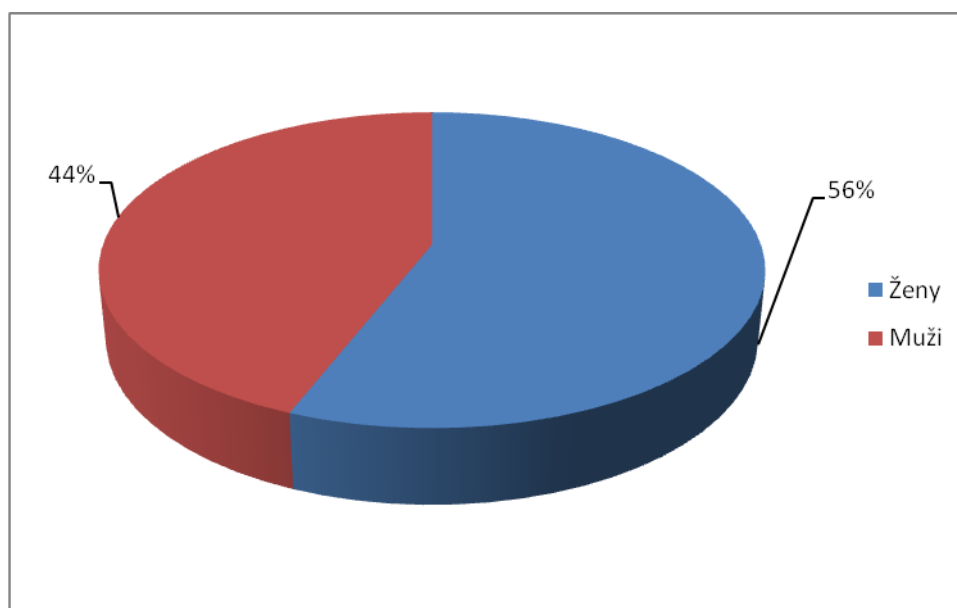

Otázka č. 2 - Pohlaví

Tab. č. 2

Ženy	56 % (112)
Muži	44 % (88)

Graf č. 2

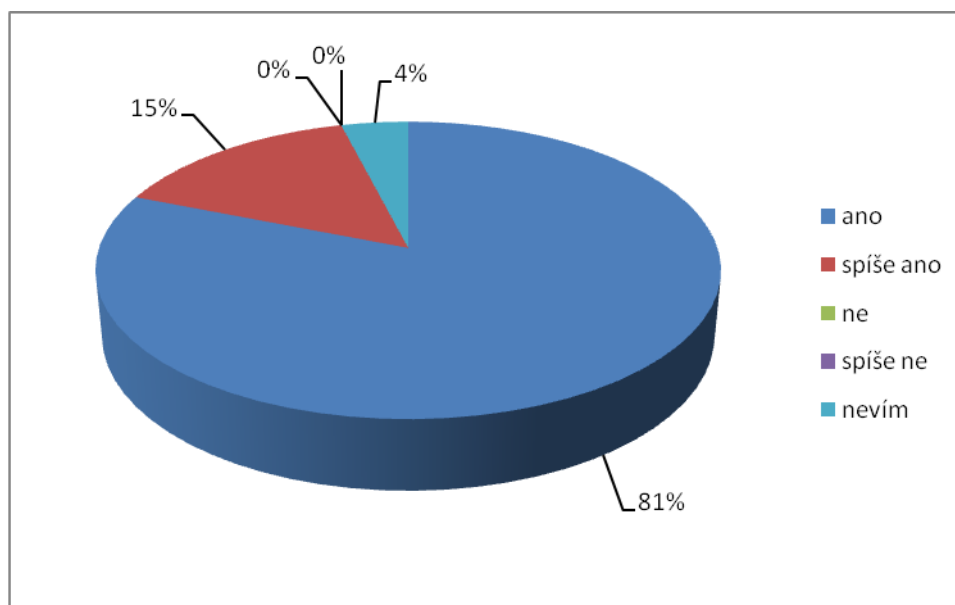
Celkový počet tvořilo 200 respondentů – 112 žen a 88 mužů. Nejpočetnější skupina je zastoupena 66 respondenty (33%) ve věku od 18 do 30 let. Druhou skupinu tvoří 57 dotazovaných (29%) ve věku 31 – 40 let.

Otázka č. 3 – Je domácí násilí (DN) trestným činem?

Tab. č. 3

ano	81 % (162)
spíše ano	15 % (29)
ne	0
spíše ne	0
nevím	4 % (9)

Graf č. 3

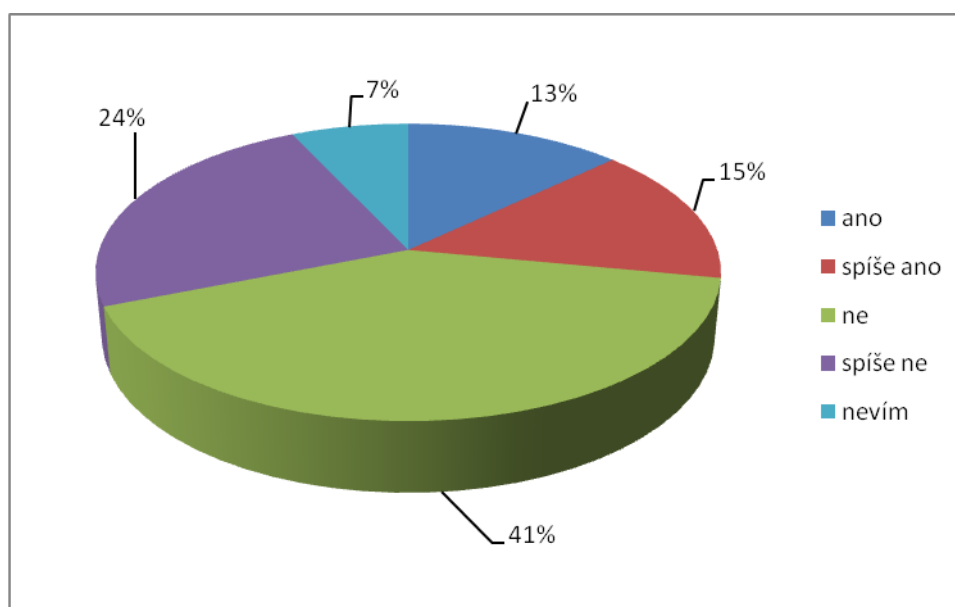
Zda je domácí násilí trestným činem zvolilo jednoznačně odpověď ANO 162 respondentů (81%). Odpověď NE a SPÍŠE NE nezvolil nikdo. Pouze 9 respondentů NEVÍ (4%), zda je domácí násilí trestným činem.

Otázka č. 4 – Domníváte se, že je DN vnímáno ve společnosti jako věc soukromá?

Tab.č. 4

ano	13 % (26)
spíše ano	15 % (29)
ne	41 % (83)
spíše ne	24 % (48)
nevím	7 % (14)

Graf č. 4

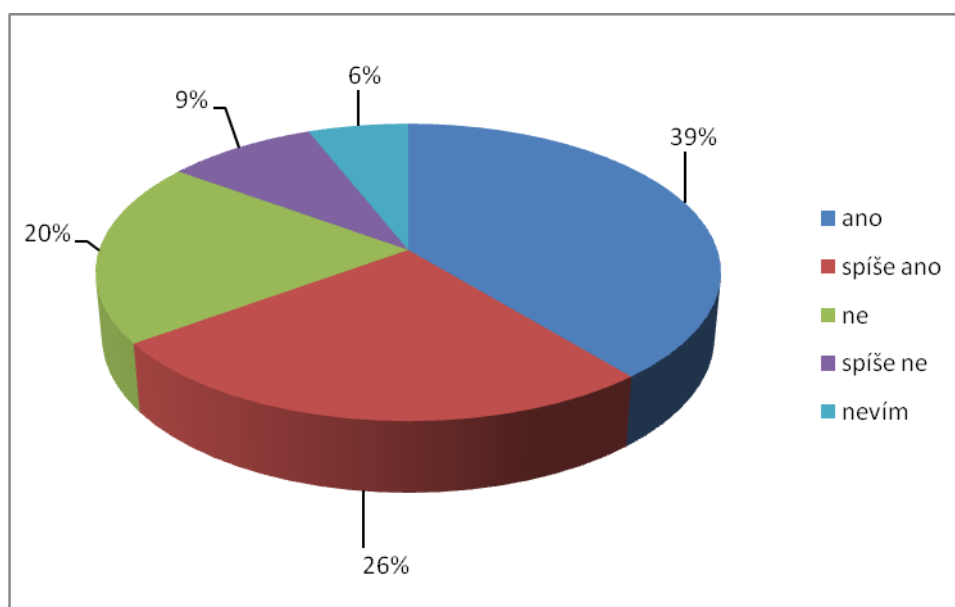
26 respondentů (13%) se domnívá, že je domácí násilí věcí soukromou. Za soukromou věc domácí násilí rozhodně nepovažuje 83 dotazovaných (41%). 14 dotazovaných (7%) zvolilo odpověď NEVÍM.

Otázka č. 5 – Chrání legislativa ČR dostatečně oběť DN?

Tab. č. 5

ano	39 % (78)
spíše ano	26 % (52)
ne	20% (41)
spíše ne	9 % (18)
nevím	6% (11)

Graf č. 5

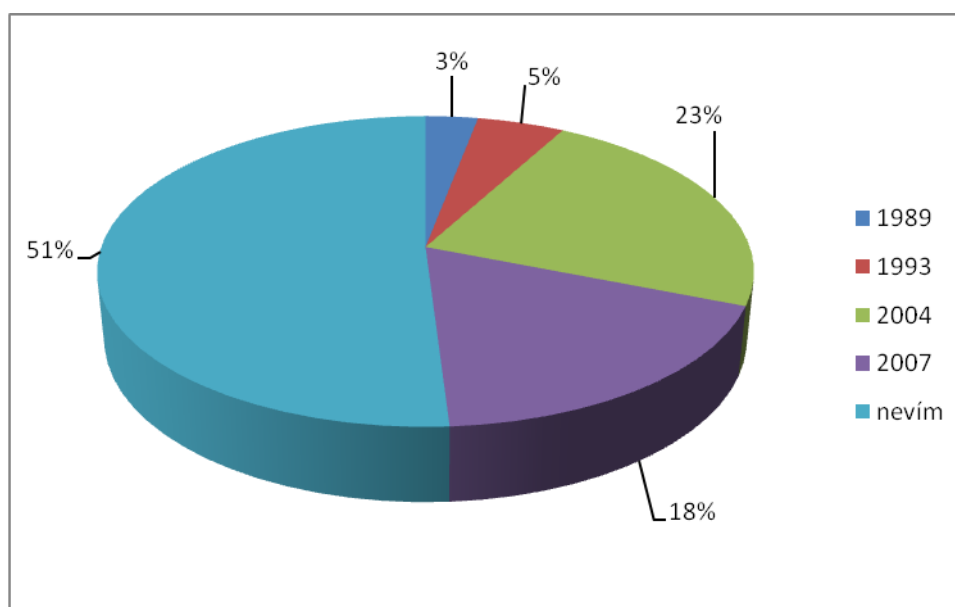
78 dotazovaných (39%) věří, že legislativa České republiky chrání dostatečně oběť domácího násilí. Opak si myslí 41 respondentů (20%). Odpověď NEVÍM volilo 11 dotazovaných (6%).

Otázka č. 6 – V jakém roce se poprvé začala legislativně řešit problematika DN?

Tab. č. 6

1989	3 % (7)
1993	5 % (10)
2004	23 % (46)
2007	18 % (35)
nevím	51 % (102)

Graf č. 6

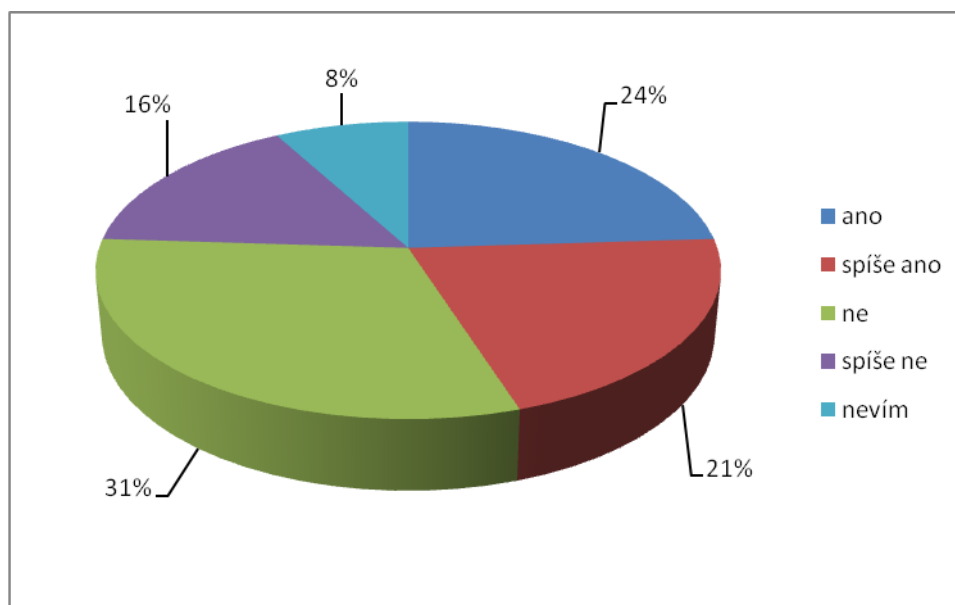
Správný rok, 2004, kdy se domácí násilí legislativně začalo poprvé řešit, zvolilo pouze 46 respondentů, tedy 23%. Rok 1993 zvolilo 10 respondentů (5%). Největší skupinu tvořilo 102 respondentů (51%), kteří NEVÍ, kdy došlo k první legislativní úpravě domácího násilí.

Otázka č. 7 – Musí být oběť fyzicky napadena, aby byl pachatel trestně odpovědný?

Tab. č. 7

ano	24 % (48)
spíše ano	21% (42)
ne	31% (62)
spíše ne	16% (32)
nevím	8% (16)

Graf č. 7

Aby byl pachatel trestně odpovědný, musí fyzicky napadnout oběť, s tímto tvrzením souhlasilo 48 dotazovaných (24%). S tvrzením nesouhlasilo 62 respondentů (31%). NEVÍM volilo 16 dotazovaných (8 %).

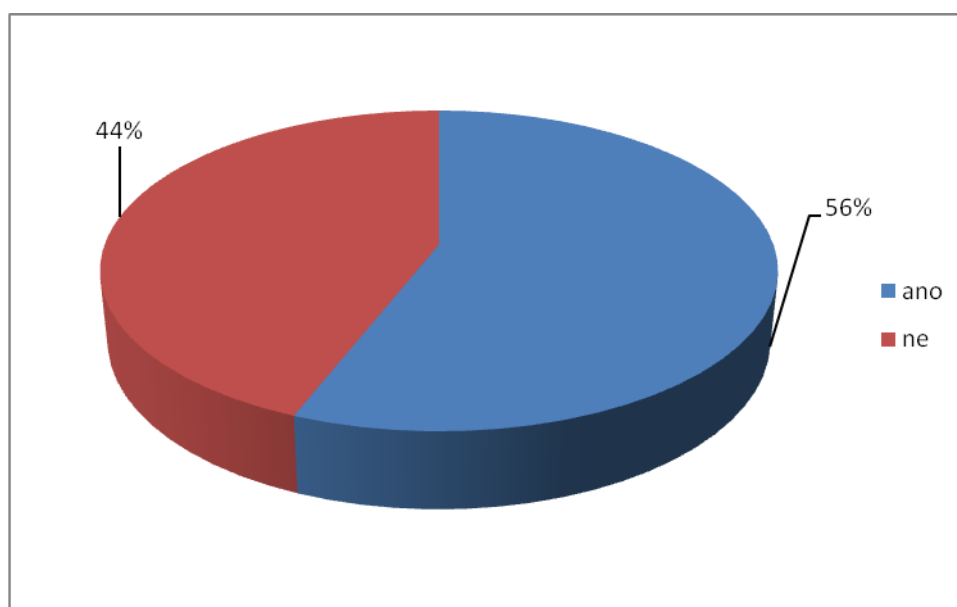
Otázka č. 8 – Víte co je to institut vykázání?

(pokud zvolíte odpověď ANO, odpovídejte na otázky č. 8a, 8b, 8c)

Tab. č. 8

ano	56 % (112)
ne	44 % (88)

Graf č. 8

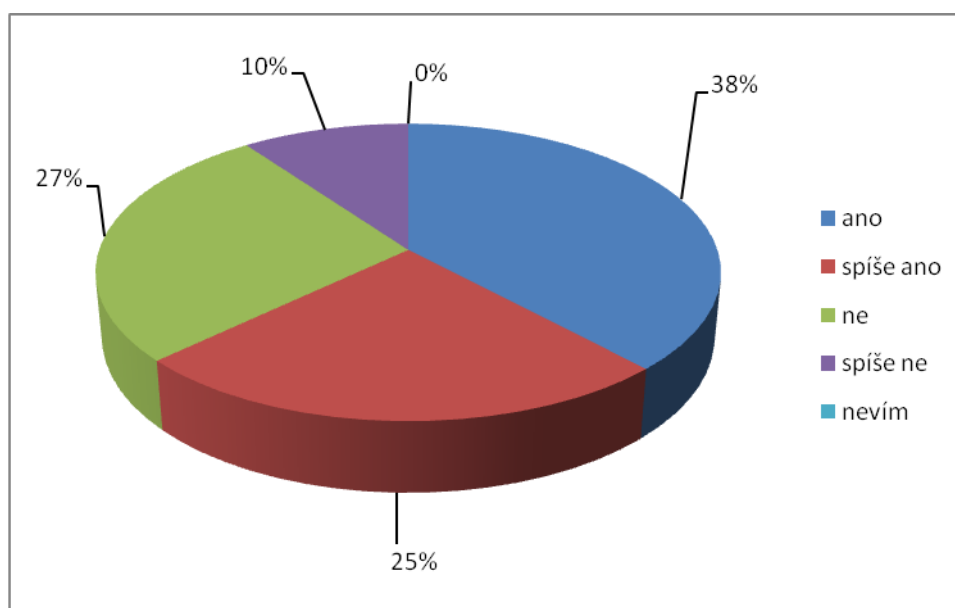
Zde měli respondenti uvést, zda vědí, co je institut vykázání. Pokud zvolili odpověď ANO, což učinilo 112 respondentů (56%), mohli odpovídat na otázky 8a, 8b, 8c. 88 respondentů (44%) neznalo pojem institut vykázání.

Otázka č. 8a – Má institut vykázání preventivní charakter směřující k ochraně oběti?

Tab.č. 8a

ano	38 % (43)
spíše ano	25 % (28)
ne	27 % (29)
spíše ne	10 % (12)
nevím	0

Graf č. 8a

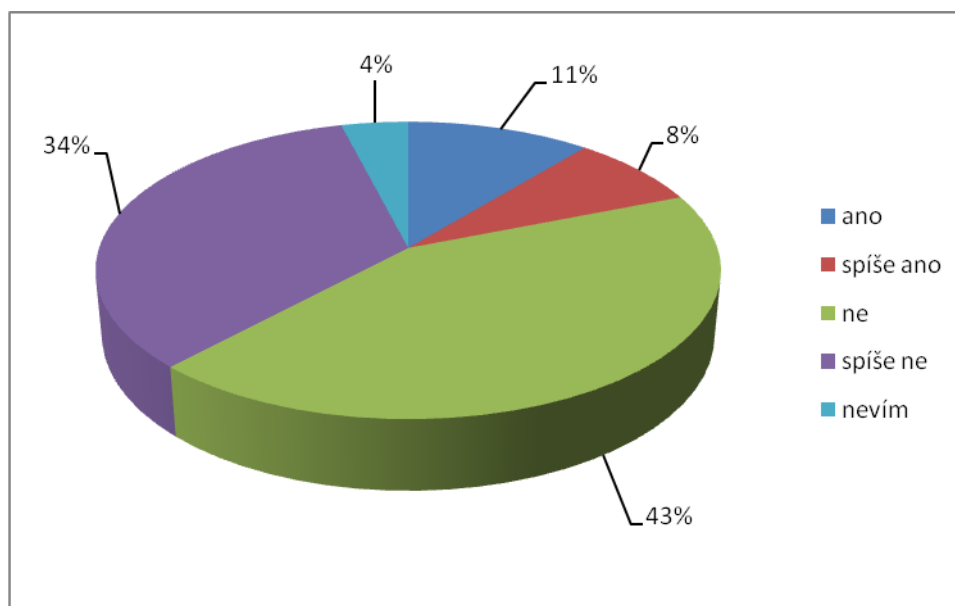
Že má institut vykázání preventivní charakter vědělo 43 respondentů (38%). Naopak 29 dotazovaných (27%) vybralo odpověď NE. NEVÍM nezvolil žádný z respondentů.

Otázka č. 8b – Domníváte se, že je vyžadován souhlas oběti při vykázání agresora ze společného obydlí?

Tab. č. 8b

ano	11 % (12)
spíše ano	8 % (9)
ne	43 % (49)
spíše ne	34 % (38)
nevím	4 % (4)

Graf č. 8b

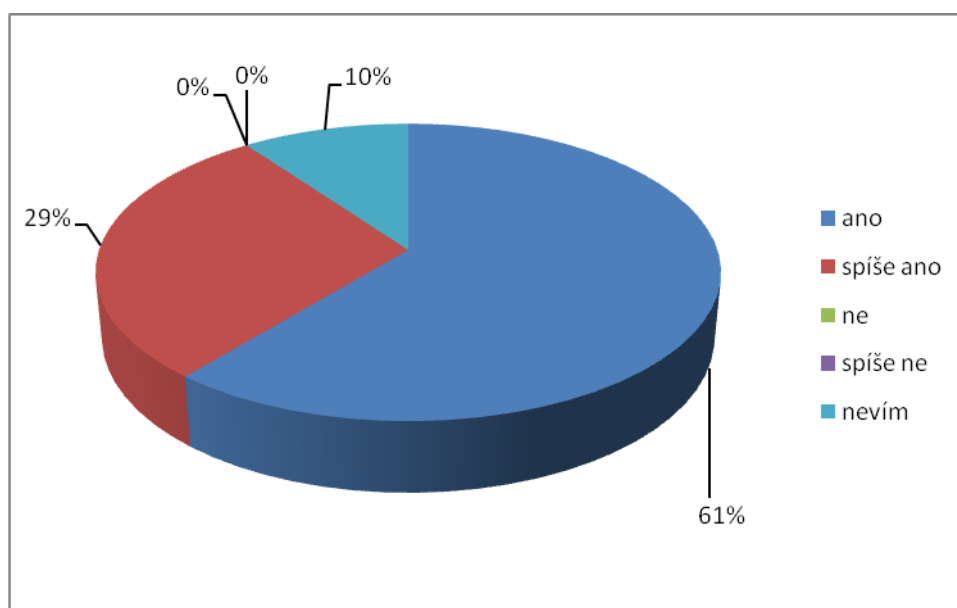
12 respondentů (11%) se domnívalo, že je vyžadován souhlas oběti při vykázání agresora. Že se nevyžaduje souhlas oběti vědělo 49 dotazovaných, tedy 43 %. Odpověď NEVÍM vybrali 4 respondenti (4%).

Otázka č. 8c – Domníváte se, že lze dobu vykázání na základě soudního rozhodnutí prodloužit?

Tab. č. 8c

ano	61 % (68)
spíše ano	29 % (32)
ne	0
spíše ne	0
nevím	10 % (12)

Graf č. 8c

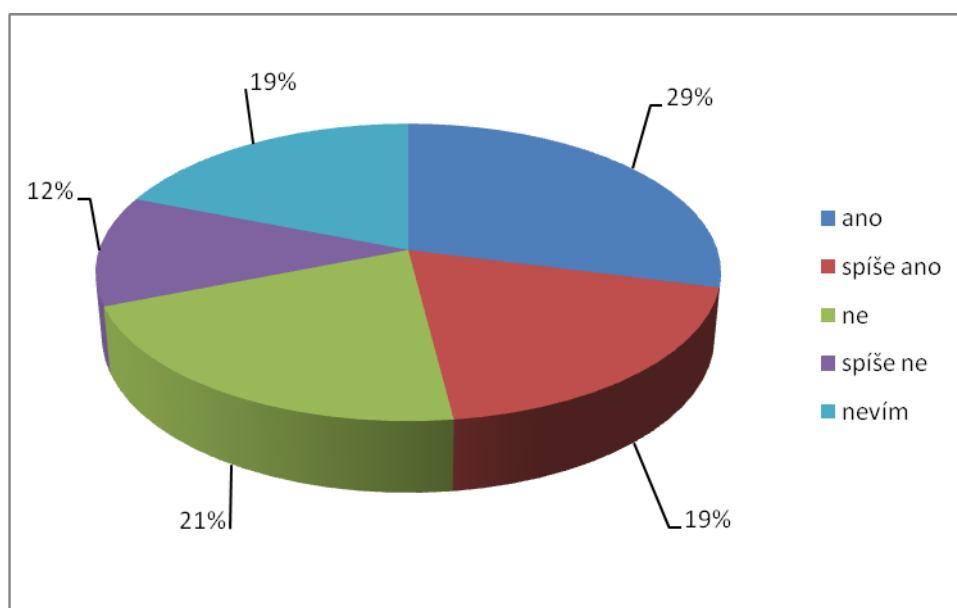
68 dotazovaných (61%) se domnívá, že lze dobu vykázání na základě soudního rozhodnutí prodloužit. Odpověď NE nevybral žádný z respondentů. Na tuto otázku nedokázalo odpovědět 12 respondentů (10%).

Otázka č. 9 – Zvyšuje se, dle Vašeho názoru, počet vykázaní násilníka ze společného obydlí?

Tab. č. 9

ano	29 % (58)
spíše ano	19 % (38)
ne	21 % (42)
spíše ne	12 % (24)
nevím	19 % (38)

Graf č. 9

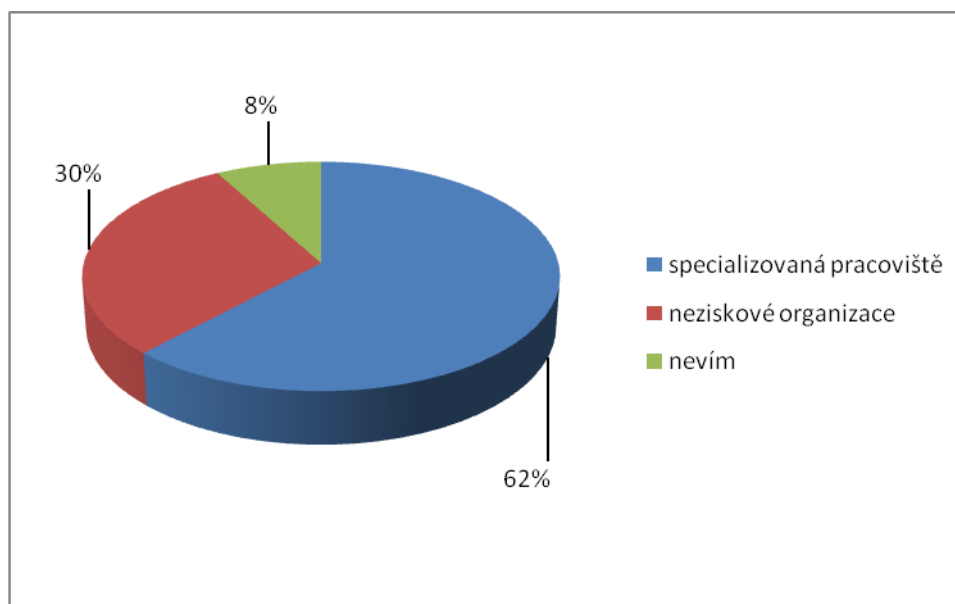
Na otázku, zda se zvyšuje počet vykázaní zvolilo odpověď ANO 58 respondentů (29%). Odpověď NE si vybralo 42 respondentů (21%). NEVÍM zvolilo 38 dotazovaných (19%).

Otázka č. 10 – Co jsou intervenční centra?

Tab. č. 10

specializovaná pracoviště, která poskytují psychologické, sociální a právní poradenství, krizovou intervenci a pobyt na krizovém lůžku pro oběti DN	62 % (124)
neziskové organizace, které pomáhají obětem DN	30 % (59)
nevím	8 % (17)

Graf č. 10

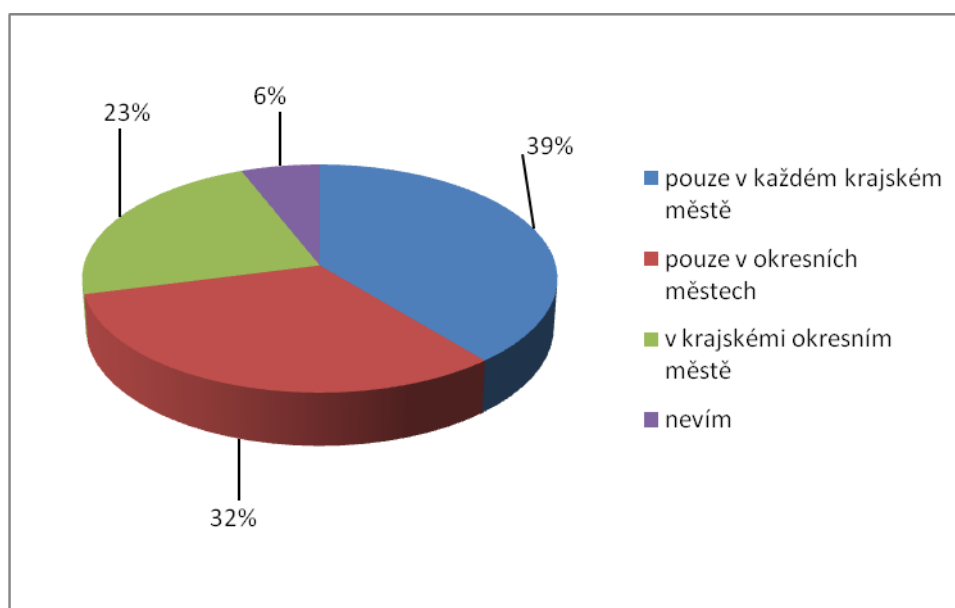
124 respondentů (62%) vědělo, co jsou intervenční centra (1. možnost).
2. možnost vybralo 59 dotazovaných (30%) a 17 respondentů (8%) nezná pojem tento pojem.

Otázka č. 11 – Intervenční centra sídlí:

Tab. č. 11

pouze v každém krajském městě	39 % (78)
pouze v okresních městech	32 % (64)
v krajském i okresním městě	23 % (46)
nevím	6 % (12)

Graf č. 11

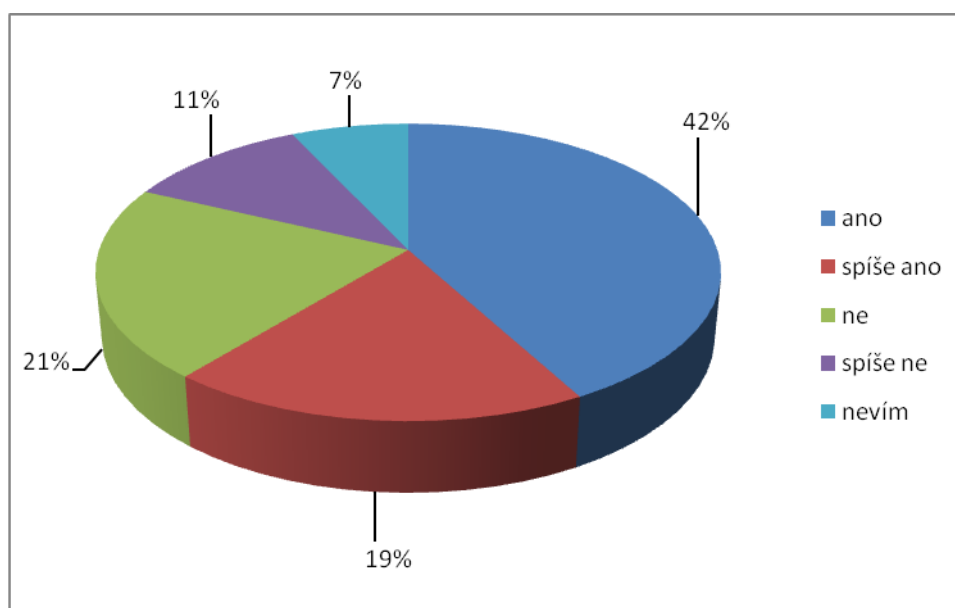
Na otázku, kde sídlí intervenční centra, volilo odpověď „pouze v každém krajském městě“ celkem 78 dotazovaných (39%). 64 dotazovaných (32%) se domnívá, že intervenční centra sídlí pouze v okresních městech. 46 respondentů si myslí, že intervenční centra mají sídlo v krajských i okresních městech. Nevědělo pouze 12 respondentů (6%).

Otázka č. 12 – Myslíte si, že intervenční centra zajišťují pomoc oběti v akutní fázi řešení DN?

Tab. č. 12

ano	42 % (84)
spíše ano	19 % (38)
ne	21 % (42)
spíše ne	11 % (22)
nevím	7 % (14)

Graf č. 12

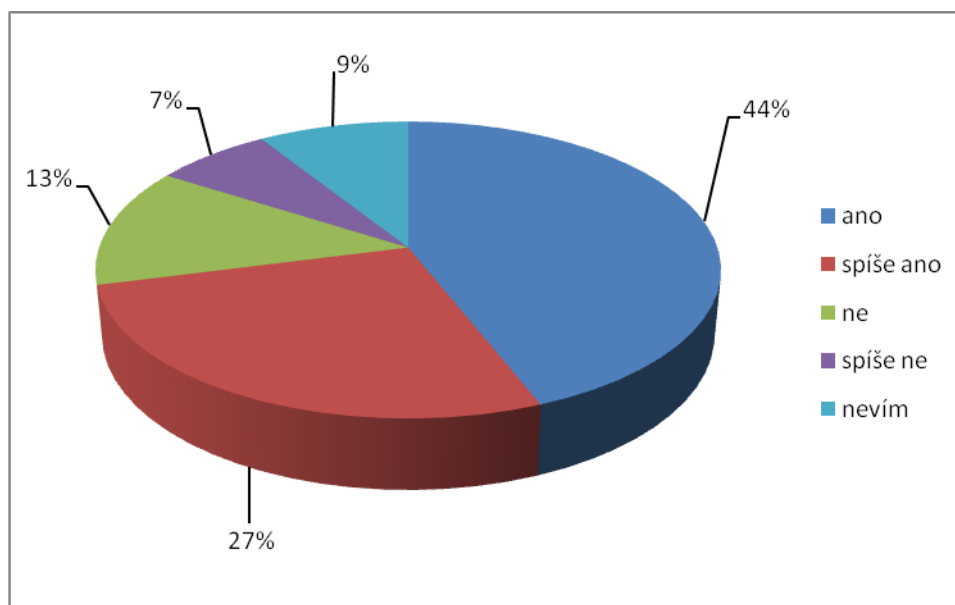
84 dotazovaných (42%) se domnívá, že intervenční centra zajišťují pomoc obětem domácího násilí v akutní fázi. Odpověď NE vybralo 42 respondentů (21%). Nevědělo pouze 14 respondentů (7%).

Otázka č. 13 – Jsou služby intervenčních center bezplatné?

Tab. č. 13

ano	44 % (89)
spíše ano	27 % (53)
ne	13 % (26)
spíše ne	7 % (13)
nevím	9 % (19)

Graf č. 13

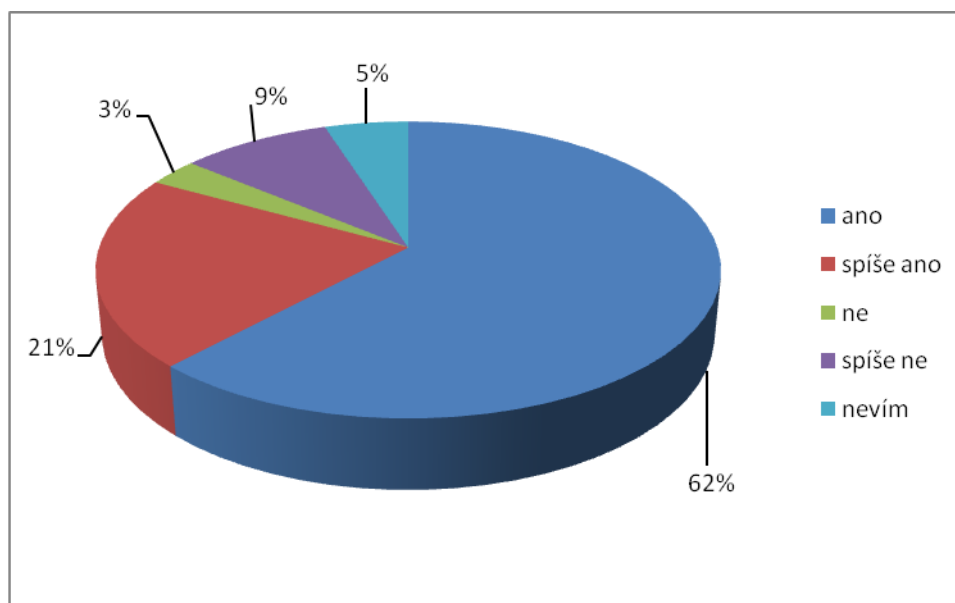
89 dotazovaných (44%) považuje poskytované služby intervenčními centry za bezplatné. 26 respondentů (13%) si nemyslí, že poskytované služby jsou zdarma. Odpověď NEVÍM uvedlo 19 respondentů (9%).

Otázka č. 14 – Je stalking neboli nebezpečné pronásledování trestným činem?

Tab. č. 14

ano	62 % (124)
spíše ano	21 % (42)
ne	3 % (6)
spíše ne	9 % (18)
nevím	5 % (10)

Graf č. 14

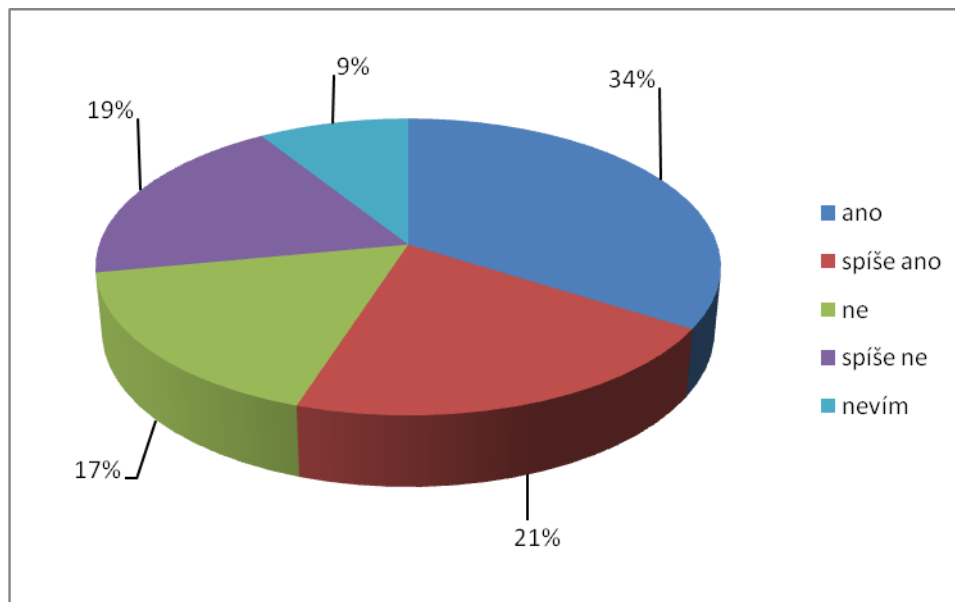
Stalking neboli nebezpečné pronásledování považuje za trestný čin 124 respondentů (62%). Stalking nepovažuje za trestný čin pouze 6 dotazovaných (3%). Na tuto otázku nedokázalo odpovědět 10 respondentů (5%).

Otázka č. 15 – Domníváte se, že cílem stalkingu je udržení kontroly a moci nad obětí?

Tab. č. 15

ano	34 % (67)
spíše ano	21 % (42)
ne	17 % (33)
spíše ne	19 % (39)
nevím	9 % (18)

Graf č. 15

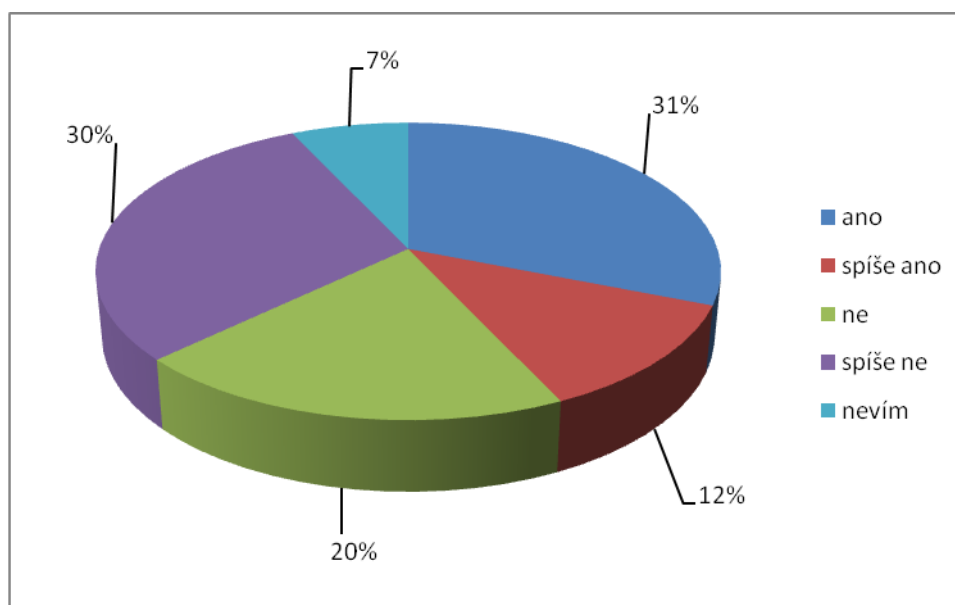
Za cíl stalkingu považuje 67 respondentů (34%) udržení moci a kontroly nad obětí. Tento cíl nesdílí 33 dotazovaných (17%). Odpověď NEVÍM zvolilo 18 respondentů (9%).

Otázka č. 16 – Myslíte si, že je veřejnost dostatečně informována o problematice DN?

Tab. č. 16

ano	31 % (62)
spíše ano	12 % (25)
ne	20 % (41)
spíše ne	30 % (59)
nevím	7 % (13)

Graf č. 16

62 dotazovaných (31%) se domnívá, že je veřejnost dostatečně informována o problematice domácího násilí. Že veřejnost není dostatečně informována si myslí 41 respondentů (20%).

Z dotazníkového šetření vyplynuly tyto závěry:

- **H1 - Předpokládám, že respondenti mají všeobecné právní povědomí o problematice domácího násilí.**

Tato hypotéza se **POTVRDILA**. Veřejnost má všeobecné informace o problematice domácího násilí. Respondenti vědí, že domácí násilí je trestným činem a nepovažují jej za věc soukromou. Vědí též, že pachatel nemusí jenom fyzicky napadnout oběť, aby byl trestně odpovědný. Také mají informace o stalkingu, který jako trestný čin byl aplikován do praxe 1.1. 2010.

- **H2 - Předpokládám, že respondenti nemají dostatečné informace o institutu vykázání.**

Tato hypotéza se **NEPOTVRDILA**. 112 respondentů uvedlo, že vědí, co znamená institut vykázání (dále odpovídali na otázky 8a, 8b, 8c), ovšem ani ne polovina z toho počtu nevěděla, že má preventivní charakter. Na druhou stranu se tito respondenti kladně orientovali v oblastech vykázání agresora ze společného obydlí a prodloužení vykázání na základě soudního rozhodnutí.

Z výzkumu dále vyplynula skutečnost, že pouze 29% z celkového počtu 200 respondentů, se domnívá, že se zvyšuje počet vykázání agresora ze společného obydlí. Ve skutečnosti, naopak, vykázání rok od roku stoupá. Pozitivně působí na veřejnost zejména medializace problematiky domácího násilí.

- **H3 - Předpokládám, že respondenti nemají dostatečné informace o činnostech intervenčních center.**

Tato hypotéza se **NEPOTVRDILA**. Respondenti vědí, co jsou intervenční centra a jakou pomoc poskytují. Na druhou stranu ovšem mají problém určit, kde intervenční centra sídlí.

Závěr

Domácí násilí, i v dnešní době, stále představuje celospolečenský závažný problém. Objevuje se ve všech sociálních vrstvách společnosti, bez rozdílu pohlaví, vzdělání či náboženství. Oběťmi domácího násilí jsou ve větším procentu ženy, nevyhýbá se však ani mužům a v neposlední řadě i seniorům. Nejzávažnější na této situaci je fakt, že původcem páchaného násilí je velmi blízká osoba, se kterou oběť sdílí společnou domácnost.

Domácí násilí má mnoho podob. Od nevinných posměšků, urážek, vyhrožování až po fyzické napadení či sociální izolaci. Toto chování ze strany násilníka velmi negativně ovlivňuje celou osobnost oběti. Zejména má vliv na děti, které se vyvíjí a vytváří si základy pro budoucí interpersonální vztahy.

Oběť se nachází v „začarovaném“ kruhu, ze kterého si nedokáže sama pomoci. Důvodem je tzv. cyklus násilí, jehož fáze se neustále opakují. Oběť pak získává falešný dojem, že násilník změní své chování. Opak je ale pravdou. Právě v této fázi je velmi důležitá pomoc osoby zvenčí, která je nezávislá a dokáže vidět celou situaci reálně a nezkresleně.

Ve své diplomové práci – Domácí násilí z pohledu nového trestního zákoníku - jsem se zaměřila na informovanost veřejnosti o právním povědomí související právě s problematikou domácího násilí. Pokud bude jedinec dostatečně a kvalitně informován, předpokládám, že může adekvátně reagovat na vzniklou situaci. Nemusí se stát přímo obětí, může se ale dostat do kontaktu s osobou postiženou domácím násilím, která bude potřebovat jeho pomoc.

Diplomová práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část, která tvoří její těžiště. V teoretické části charakterizují všeobecně problematiku domácího násilí, jeho projevy a formy. Zaměřuji se na psychologii násilníka a oběti, zejména na důsledky domácího násilí. V další kapitole se věnuji novému trestnému činu – stalkingu – neboli nebezpečnému pronásledování. Tento trestný čin byl aplikován do praxe 1.1. 2010. Pachatel, většinou bývalý přítel či manžel, svým chováním znemožňuje oběti prakticky žít „normální“ život.

Dále popisují, v následujících kapitolách, legislativu, která zásadně změnila řešení domácího násilí. Tyto změny vycházely především z iniciativy neziskových organizací. První změna nastala přijetím zákona č. 135/2006 Sb., zákon na ochranu před domácím násilím (účinnost 1.1. 2007) a o několik let následovalo přijetí nového trestního zákoníku, který nabyl účinnosti 1.1. 2010. Tento trestá již zmiňovaný stalking. V České republice dlouhou dobu chyběla legislativa, která postihuje domácí násilí. Stávající právní úprava domácího násilí chrání lépe oběť a přísněji trestá pachatele.

Za nejdůležitější část mé práce považuji její praktickou část, jejíž základ tvořil dotazníkový výzkum. Cílem bylo, jak jsem již uvedla výše, zjistit právní povědomí veřejnosti. Z výsledků výzkumů vyplynulo, že skupina respondentů je všeobecně informována o legislativě domácího násilí a dokáží se orientovat v pojmech jako je institut vykázání, intervenční centra a nebo stalking.

Domnívám se, že informace obsažené v diplomové práci mohou využít zejména neziskové organizace zabývající se touto problematikou. Získaná data mohou posloužit ke zlepšení a kvalitní informovanosti široké veřejnosti.

Velkou roli hrají v informovanosti veřejnosti zejména aktivity neziskových organizací (semináře, kurzy, přednášky) a také medializace (TV, časopisy, internet) tohoto tématu. Upozorňují na stále přetrvávající závažný sociopatologický jev v dnešní společnosti. Tyto aktivity působí nejen preventivně, ale pokud se osoba dostane do tíživé situace, může adekvátně reagovat a vyhledat odbornou pomoc.

Je velmi důležité, aby společnost odmítala a netolerovala žádné projevy jakéhokoliv násilí. V popředí by měla být i činnost všech institucí zainteresovaných při řešení domácího násilí.

Resumé

V diplomové práci se zabývám velmi závažným společenským problémem – domácím násilím. Cílem práce je zjistit informovanost veřejnosti o právní úpravě domácího násilí.

V teoretické části obecně charakterizuji pojem domácího násilí, jeho formy a projevy. Dále se zabývám aktéry domácího násilí – agresorem a obětí (zejména dopad násilí na oběť). Popisuji typologii pachatelů a jejich motivaci. Následuje kapitola o novém trestném činu – stalkingu. V další kapitole popisuji legislativu, která řeší tuto problematiku. Zahrnuje zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím a zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

V praktické části je stanoven cíl a hypotézy diplomové práce. Následně charakterizuji způsob získaných dat. Pro práci jsem zvolila dotazníkové šetření. Tato data byla poté vyhodnocena. Bylo osloveno 200 respondentů (Brno, Otrokovice, Zlín) ze široké veřejnosti. Data byla dále pro přehlednost graficky znázorněna.

Anotace

V diplomové práci se věnuji domácímu násilí, které představuje celospolečenský problém. Popisuji základní pojmy týkající se domácího násilí, charakterizuji násilníka a oběť. V neposlední řadě se zabývám nebezpečným pronásledováním a legislativou, která řeší domácí násilí.

V praktické části jsou vyhodnoceny a graficky znázorněny výsledky získané z dotazníkového šetření.

Klíčová slova

domácí násilí, oběť, agresor, legislativa, trestní zákoník, stalking

Annotation

I apply to domestic violence in my diploma theses. It makes all-society problem. I describe basic terms, characterize aggressor and victim. I occupied with stalking and legislation which solve domestic violence.

The results of exploration are analysed and graphic illustrated.

Keywords

domestic violence, victim, aggressor, legislation, the Penal Code, stalking

Seznam použité literatury

1. *Nový trestní zákoník, trestní řád, přestupky*. C.H.BECK, Praha, 2009, 624s. ISBN 978-80-7400-5
2. Sběrka zákonů České republiky, *40. zákon trestní zákoník*, částka 11, ročník 2009
3. AGA-NAZARE, I. *Láska a manipulace*. Praha: Portál, 2003, 1. vydání, 152 s. ISBN 80-7178-682-9
4. BEDNÁŘOVÁ, Z., MACKOVÁ, K., WÜNSCHOVÁ, P., BLÁHOVÁ, K. *Domácí násilí. Zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*. 1. vyd. Praha : Acorus o. s., 2009. 92 s. ISBN 978-80-254-5422-0
5. BENEDICT, H. *To není vaše vina!*. 1. vyd., Praha: One Woman Press, 2003, 373 s. ISBN 80 – 86356 – 17 – 5
6. BENTOVIN, A. *Týrání a sexuální zneužívání v rodinách*. 1. vyd., Praha : Grada, 1998. 115 s. ISBN 80-7169-629-3
7. BUSKOTTE, A. *Z pekla ven – Žena v domácím násilí*. 1. vyd., Brno: Computer 176 s. Press, 2008, ISBN 978-80-1786-6
8. BUZAWA, S. Eve, BUZAWA, G. Carl. *Responding to domestic violence: The integration of criminal justice and human services*. 4. vyd., Thousand Oaks: SAGE Publications, 2011, 496 s, ISBN 978 - 1412956406
9. COLOROSOVÁ, B. *Krizové situace v rodině*. 1. vyd., Praha: IKAR, 2008, 240s. ISBN 978 – 80 – 249 – 1027 – 7
10. CONWAYOVÁ, H. L. *Domácí násilí*. 1.vyd., Praha: Albatros, 2007, 160 s. ISBN 978-80-00-01550-7
11. ČECHOVÁ, MADLA, ČECHOVÁ, JITKA, HOŘÍNOVÁ, A., MRÁZKOVÁ, Z. *Bílá místa v péči o oběti domácího násilí*. Persefona, Brno 2006, 148 s.
12. ČÍRTKOVÁ, L., MACHÁČKOVÁ, R., VITOUŠOVÁ, M. *Domácí násilí: Přístup k řešení problému ve vybraných evropských zemích*. 1. vyd., Praha: Bílý kruh bezpečí, 2002, 145 s. ISBN 80 – 86284 – 19 -0
13. ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*. 1. vyd., Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2004, 431 s. ISBN 80-86473-86-4

14. ČÍRTKOVÁ, L., VITOUŠKOVÁ, P. a kol. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů.* 1. vyd., Praha: Grada Publishing, 2007, 192 s. ISBN 978 – 80 – 247 – 2014 – 2
15. ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky.* 1. vyd., Praha: Grada Publishing, 2008, 150 s. ISBN 978-80-247-2207-8
16. FISCHER, S., ŠKODA, J., *Sociální patologie.* 1. vyd., Praha: Grada, 2009, 224 s. ISBN 978-80-247-2781-3
17. FORWARDOVÁ, S., FRAZIEROVÁ, D. *Citové vydírání.* Praha: MOTTO, 1999, 192s. ISBN 80 – 7246 – 023 – 4
18. GJURIČOVÁ, Š., KOCURKOVÁ, J., KOUTEK, J. *Podoba násilí v rodině.* 1. vyd., Praha: Portál, 2008, 408 s. ISBN 978 – 80 – 7367 – 485 – 4
19. HAŠKOVCOVÁ, H. *Manuálek o násilí.* Brno: Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů v Brně, 2004. 83 s. ISBN 80-7013-397
20. HEWSTONE, M., STROEBE, W. *Sociální psychologie.* 1. vyd., Praha: Portál, 2006, 769 s. ISBN 80-7367-092-5
21. HOLÁ, L., *Mediace v teorii a praxi,* 1. vyd., Praha: Grada, 2011, 272 s. ISBN 978-80-247-3134-6
22. JAROSZ, E., JŮZL, M., BARGEL, M. jr. *Contemporary Challenges In Social Pedagogy.* Brno: Institut mezioborových studií, 2010. 191 s. ISBN 978-80-87182-14-7
23. KLIMEŠ, J., *Partneři a rozchody.* Praha: Portál, 2005, 1. vyd., ISBN 80-7367-045-3 240 s.
24. MACH, J., ŠMOLKA, P., *Když vás trápí někdo blízký.* 1. vyd., Praha: Portál, 1999, 175 s. ISBN 80 – 7178 – 337 – 4
25. MARVÁNOVÁ-VARGOVÁ, B., POKORNÁ, D., TOUFAROVÁ, M., *Partnerské násilí.* 1.vyd., Praha: LINDE, 2008, 160 s. ISBN 978-80-86131-76-4
26. MATOUŠEK, O. a kol. *Základy sociální práce.* 1. vyd., Praha: Portál, 2007, 312 s. ISBN 978-80-7367-331-4
27. NAKONEČNÝ, M., *Lidské emoce.* 1. vyd., Praha: ACADEMIA, 1997, 335 s. ISBN 80 – 200 – 0763 – 6
28. NAKONEČNÝ, M., *Motivace lidského jednání.* 1. vyd., Praha: ACADEMIA, 1997, 270 s. ISBN 80-200-0592-7

29. NEWMAN, C. Willis, NEWMAN, Esmeralda, *Domestic violence: Causes and cures and anger management*. 1. vyd., Seattle: Create Space, 2010, 80 s. ISBN 1452843236
30. ŘÍČAN, P., *Psychologie osobnosti*. 6. vyd., Praha: Grada, 2010, 208 s. ISBN 978-80-247-3133-9
31. SPURNÝ, J., *Psychologie výslechu*. 1. vyd., Praha: Portál, 2003, 120 s. ISBN 80-7178-846-5
32. STŘÍLKOVÁ, P., FRYŠTÁK, M., *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím*. 1. vyd., Ostrava: Key Publishing, 2009, ISBN 978-80-7418-020-0, 91 s.
33. SZCEPANIKOVÁ, A., ŽÁKOVÁ, M., LANGHANSOVÁ, H. *Jak jednat v případech domácího násilí?* Brno: Liga lidských práv, 2004. 24 s. ISBN 80-239-2207-6
34. ŠEVČÍK, D., ŠPATENKOVÁ, N., *Domácí násilí*. 1. vyd., Praha: Portál, 2011, 192 s. ISBN 978-80-7367-690-2
35. ŠPATENKOVÁ, N. a kol., *Krizová intervence pro praxi*. 2. vyd., Praha: Grada, 2011, 200 s. ISBN 978-80-247-2624-3
36. TŮMOVÁ, Š., *Stalking-stalkerství – nová forma psychického teroru*. Kriminologický sborník č. 3/2005
37. VÁGNEROVÁ, M., *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 4. vyd., Praha: Portál, 2008, 872 s. ISBN 978-80-7367-414-4
38. VODÁČKOVÁ, D. A kol., *Krizová intervence*. 1. vyd., Praha: Portál, 2007, 544 s. ISBN 978-80-7367-342-0
39. VOŇKOVÁ, J., SPOUSTOVÁ, I., *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. 2. vyd., Praha. ProFem, 2008, 194 s. ISBN 978 – 80 – 903626 –7 – 3
40. VYMĚTAL, Š., *Krizová komunikace*. 1. vyd., Praha: Grada, 2009, 176 s. ISBN 978-80-247-2510-9

časopisy

41. HUČÍN, J., *Proč mi ubližuješ?*, *Psychologie dnes* 1/2003, Praha: Portál
42. Zpravodaj ROSA, 1/ 2009

internetové zdroje

43. <http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/vlada-schvalila-narodni-akcni-plan-prevence-domaciho-nasili-na-leta-2011-2014 - 83245/>
44. <http://www.domacinasili.cz/cz/redakce/nasilne-osoby/zatim-vime-vic-o-ohrozenych-osobach/r108>
45. www.bkb.cz/pomoc-obetem/trestne-ciny/nebezpecne-pronasledovani/
46. <http://www.theduluthmodel.org/stop-violence/index.html>
47. <http://www.policie.cz/clanek/novy-zakon-o-policii-cr.aspx>
48. <http://www.ic-brno.cz/pobyty-na-krizovem-luzku>
49. <http://www.uplnezneni.cz/zakon/108-2006-sb-o-socialnich-sluzbach/>
50. <http://www.koordona.cz/domaci-nasili/legislativa/35-pusobeni-policie-ve-vecech-domaciho-nasili.html>
51. <http://www.koordona.cz/domaci-nasili/legislativa/30-prestupky-kterych-se-muze-dopustit-pachatel-domaciho-nasili.html>
52. <http://www.mvcr.cz/clanek/ministerstvo-vnitra-usporadalo-konferenci-o-stalkingu.aspx>

Seznam příloh

Příloha č. 1a Duluthský model udržení kontroly a moci nad obětí – anglicky

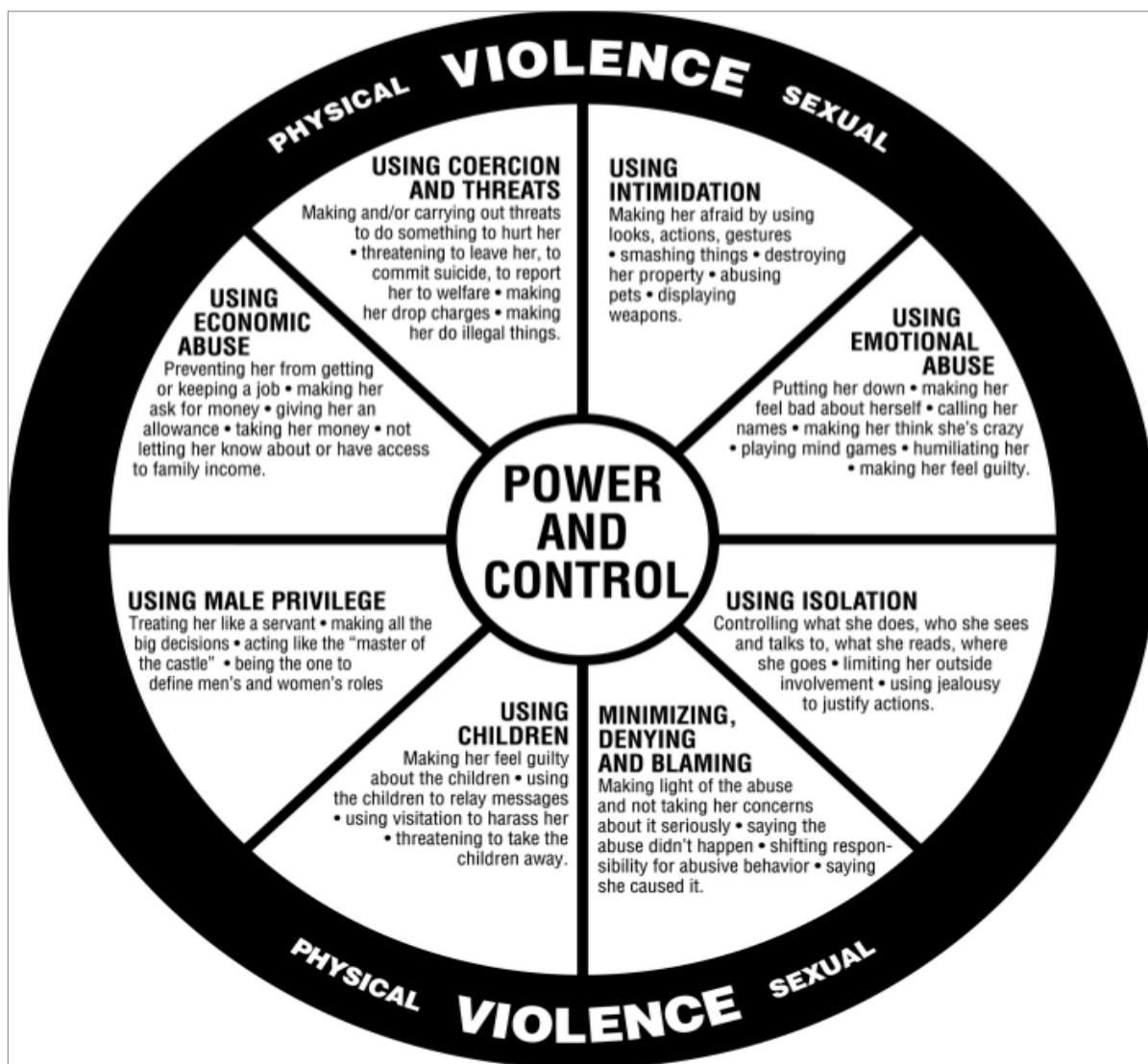
Příloha č. 1b Duluthský model udržení kontroly a moci nad obětí - česky

Příloha č. 2 Text dotazníku

Příloha č. 1a

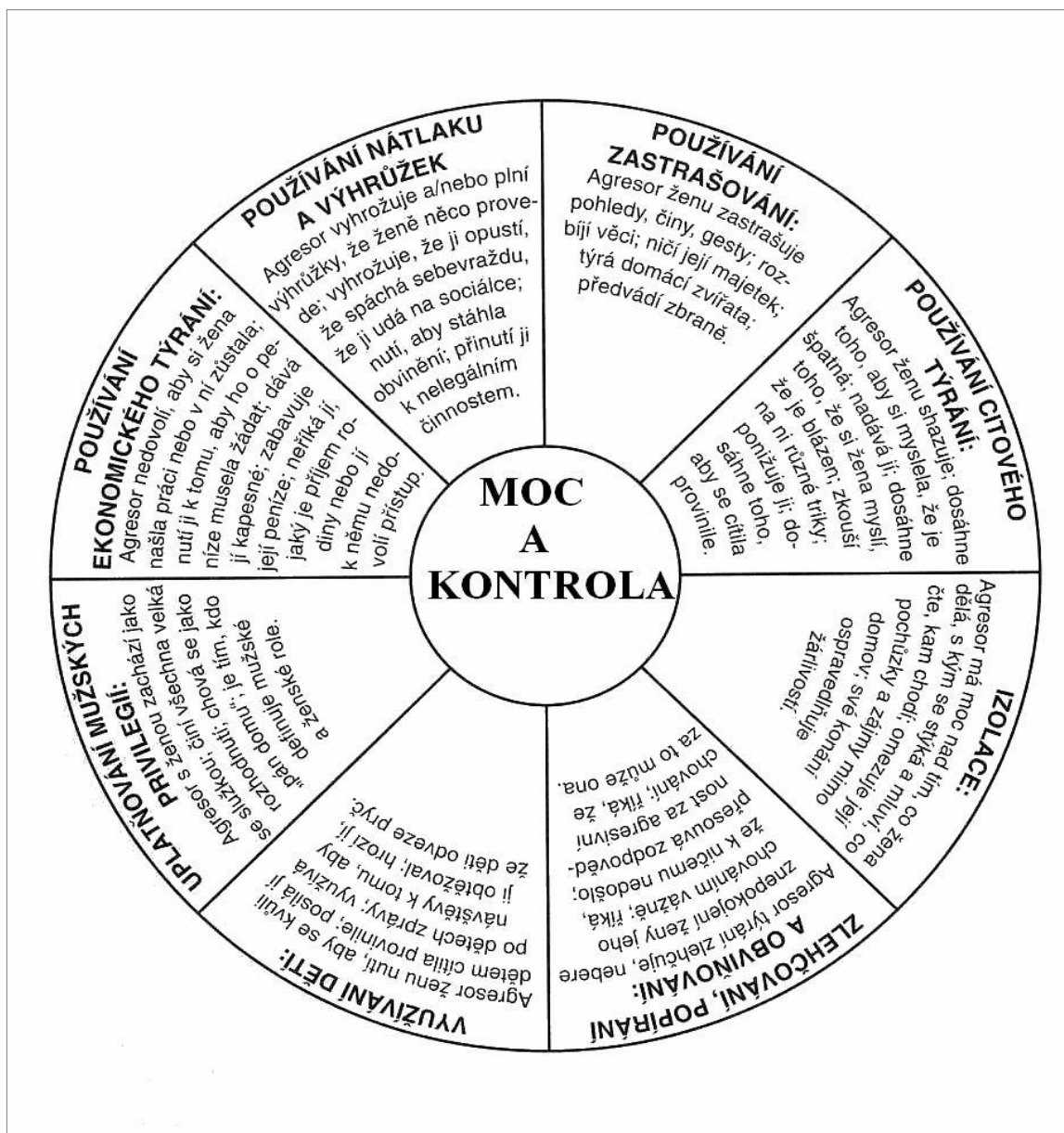
Duluthský model udržení kontroly a moci nad obětí

(anglicky)

Duluthský model udržení kontroly a moci nad obětí

(česky)

Příloha č. 2

Text dotazníku

Dobrý den,

jmenuji se Jana Doležalová. Jsem studentkou 2. ročníku Univerzity Tomáše Bati a Institutu mezioborových studií Brno, obor sociální pedagogika – magisterské kombinované studium.

Do rukou jste dostali dotazník k mé diplomové práci na téma Domácí násilí z pohledu nového trestního zákoníku. Dotazník je anonymní a slouží pouze jako podklad pro mou diplomovou práci. Vyplněný dotazník nebude nikde jinde zveřejněn. Vámi vybranou odpověď, prosím, zaškrtněte v políčku křížkem. Zodpovězení otázek vám bude trvat max. 10 min.

Děkuji Vám za vyplnění dotazníku.

1. Věk
2. muž žena
3. Je domácí násilí (DN) trestným činem? ano spíše ano ne spíše ne
 nevím
4. Domníváte se, že je DN vnímáno ve společnosti jako věc soukromá?
 ano spíše ano ne spíše ne nevím
5. Chrání legislativa ČR dostatečně oběť DN? ano spíše ano
 ne spíše ne nevím
6. V jakém roce se poprvé začala legislativně řešit problematika DN?
 1989 1993 2004 2007 nevím
7. Musí být oběť fyzicky napadena, aby byl pachatel trestně odpovědný?
 ano spíše ano ne spíše ne nevím
8. Víte co je institut vykázání? (pokud zvolíte odpověď ANO, odpovídejte na otázky č. 8a, 8b, 8c)
 ano ne
- 8a. Má institut vykázání preventivní charakter směřující k ochraně oběti?
 ano spíše ano ne spíše ne nevím
- 8b. Domníváte se, že je vyžadován souhlas oběti při vykázání agresora ze společného obydlí? ano spíše ano ne spíše ne nevím

- 8c. Domníváte se, že lze dobu vykázaní na základě soudního rozhodnutí prodloužit? ano spíše ano ne spíše ne nevím
9. Zvyšuje se, dle Vašeho názoru, počet vykázaní násilníka ze společného obydlí? ano spíše ano ne spíše ne nevím
10. Co jsou intervenční centra? specializovaná pracoviště, která poskytují psychologické, sociální a právní poradenství, krizovou intervenci a pobyt na krizovém lůžku pro oběti DN neziskové organizace, které pomáhají obětem DN nevím
11. Intervenční centra sídlí: pouze v každém krajském městě pouze v okresních městech v krajském i okresních městech nevím
12. Myslíte si, že intervenční centra zajišťují pomoc oběti v akutní fázi řešení DN? ano spíše ano ne spíše ne nevím
13. Jsou služby intervenčních center bezplatné? ano spíše ano ne spíše ne nevím
14. Je stalking neboli nebezpečné pronásledování trestným činem? ano spíše ano ne spíše ne nevím
15. Domníváte se, že cílem stalkingu je udržení kontroly a moci nad obětí? ano spíše ano ne spíše ne nevím
16. Myslíte si, že je veřejnost dostatečně informována o problematice DN? ano spíše ano ne spíše ne nevím